Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 120 — Ljubljana, četrtek 28. maja 1942-XX — Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 12.—, za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-25, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Intensa attività dell'aviazione

I centri delle retrovie nemiche in Cirenaica violentemente bombardati — Azioni diurne e notturne condotte contro aerodromi di Malta — Un incrociatore americano colpito in Atlantico

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 27 maggio 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 726:

Intensa attività dell'aviazione dell'Asse in Cirenaica dove alcuni centri delle retrovie nemiche sono stati violentamente bombardati. Sugli apprestamenti di Tobruck squadriglie di «Stukas» hanno lanciato bombe di ogni calibro; in combattimento due velivoli britannici venivano distrutti dagli aviatori tedeschi.

Una poderosa nostra formazione da caccia attaccava con riuscita sorpresa l'aeroporto di Gambut sul quale 25 «Curtiss» erano pronti per il volo, incendiando alcuni di essi e tutti gli altri danneggiando gravemente.

Azioni diurne e notturne sono state condotte da bombardieri italiani e germanici contro aerodromi di Malta, cacciatori di scorta hanno abbattuto due «Spitfire».

Dalle operazioni della giornata due nostri aerei non sono ritornati.

Nella notte scorsa il nemico ha attaccato Messina, con due ondate di bombardieri. Le bombe sganciate erano dirompenti e incendiarie. Sono stati causati danni rilevanti al Duomo, alla R. Università ed alcune abitazioni private. Finora sono stati accertati sette morti e 19 feriti fra la popolazione civile, mentre continua lo sgombero delle macerie. Vi sono inoltre sette marinai feriti. Un aereo colpito dalla difesa contraerea è precipitato in mare. Il contegno della popolazione è stato calmo e disciplinato.

All'alba del 23 corr. un nostro sommergibile comandato dal tenente di vascello Gianfranco Gozzana ha attaccato in Atlantico e colpito con due siluri un incrociatore statunitense della classe Pensacola (9,100 tonn.) di scorta ad un convoglio.

Živahno delovanje letalstva

Središča sovražnega zaledja silovito bombardirana — Dnevne in nočne akcije proti letališčem na Malti — Ameriška križarka zadeta na Atlantiku

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 27. maja naslednje 726. vojno poročilo:

Živahno delovanje letalstva osi v Cirenaiki, kjer so bila silovito bombardirana nekatera središča sovražnega zaledja. Eskadre nemških strmoglavcev so odvrgle na naprave v Tobruku bombe vseh kalibrov; v borbah v zraku so nemški letalci uničili dve britanski letali.

Močna skupina naših lovcev je na uspelo presenečenje napadla letališče v Gambutu, na katerem je bilo pripravljenih za polet 25 letal tipa »Curtiss«, izmed katerih so bili nekatera zažgana, ostala pa hudo poškodovana.

Italijanski in nemški bombniki so izvršili podnevne in nočne napade na letališča na Malti, pri čemer so lovci v spremstvu sestrelili dve letali tipa »Spitfire«.

Z vseh teh operacij se dve naši letali nista vrnili.

Preteklo noč je sovražnik napadel Mesino z bombniki v dveh zaporednih valovih. Odvržene bombe so bile rušilne in zažigalne. Znatna škoda je bila povzročena na katedrali, na kr. univerzi in v nekaterih zasebnih stanovanjih. Doslej je bilo ugotovljenih 7 ubitih in 19 ranjenih med civilnim prebivalstvom, medtem ko se nadaljuje odstranjevanje ruševin. Ranjenih je tudi 7 mornarjev. Sovražno letalo, ki ga je zadela protiletalska obramba, je padlo v morje. Ponašanje prebivalstva je bilo mirno in disciplinirano.

V zori 23. t. m. je naša podmornica pod poveljstvom fregatnega poročnika Gianfranca Gozzana napadla na Atlantiku in zadela z dvema torpedoma ameriško križarko razreda »Pensacola« (9100 ton), ki je spremljala konvoj.

Letalske sile osi so izvršile ponovne napade proti zbirališčem sovražnih mehaniziranih sredstev, sovražnim taboriščem, letališčem, skladiščem itd. ter proti puščavski železnici. V teku teh operacij je bilo uničenih mnogo sovražnih letal v dvobojih ali na tleh. Hude izgube, ki jih je sovražnik utrpel v teh bojih, so prisilile Angleže, da so poslali na Malto nove eskadre lovskih letal in bombnikov, ki jih bo seveda zato primanjkovalo v drugih odsekih sredozemskega bojišča. Na Malti so morali Angleži zgraditi tudi nova letališča ker dosedanja niso bila več uporabna zaradi neprestanih napadov letalstva osi. Uničenja so bila ponekod tolikšna, da bi bilo po mnenju britanskih strokovnjakov samih potrebno najmanj 50 let, če bi se hotelo vse obnoviti. Glede na doprinos italijanskega vojnega brodovja pripominja nemški list, da razpolaga italijanska mornarica po popravilih poškodovanih ladij v Tarantu z več bojnimi ladjami kakor ob vstopu v vojno. Delovanje italijanskega letalskega in pomorskega orožja je prisililo angleško sredozemsko brodovje, ki je zelo oslabljeno tudi zaradi odhoda nekaterih edinic na bojišče na Indijskem oceanu, da se je umaknilo v svoja zavetišča v Aleksandriji in Gibraltarju.

Nemška sodba o položaju v Afriki

München, 27. maja. s. »Völkischer Beobachter« objavlja komentar o vojaškem položaju v Afriki, v katerem piše med drugim, da poročila vrhovnega poveljništva omenjajo, da so se operacije na tem področju omejile pretekli teden samo na izvidniško delovanje, vendar pa je po mnenju lista na tem področju stalna borba med izbranimi četami, ki so neprestano zaposlene v akcijah med divjanjem peščenih viharjev.

Priznanje admirala Cunninghama

Rim, 27. maja. s. Bivši poveljnik britanskih pomorskih oboroženih sil v Sredozemlju sir Andrew Cunningham je izjavil včeraj v razgovoru z novinarji, da še vedno upa na poraz oboroženih sil osi, ako bo znala Anglija izvajati primerne posledice iz izkušenj preteklih let. Doslej sta oba sovražna tabora v Sredozemlju samo uničevala pomorske poti in oskrbovalna oporišča. Medtem ko smo mi poskušali napadati oskrbovanje Libije iz zraka in z morja, je sovražnik napadal naše oporišče na Malti in naše konvoje. Navzlic temu smo še ojačili svojo ofenzivno moč v Sredozemlju in prišel bo dan, ko se bomo lahko uprli sovražniku na povsem enakopravni podlagi. To priznanje podrejenosti, ki je v tako odkritem nasprotju z vsemi dosedanjimi trditvami angleških politikov, vojakov, listov in angleške propagande, je navzoče novinarje tako presenetilo, da niso postavili admiralu nikakega vprašanja.

Japonsko prodiranje proti Indiji

Osvojitev mesta Homalin v zapadni Birmi

Šanghaj, 27. maja. d. Japonske čete so v zapadnem delu Birme zasedle mesto Homalin ob reki Čindvin, 200 km vzhodno od Mytkyna in 132 km oddaljeno od indijske meje.

Boji v Čekiangu

Tokio, 27. maja. d. Z bojišča v Čekiangu javljao, da so japonske čete po srditem napadu na kitajske postojanke zasedle več višin severnovzhodno od mesta Kinhva. Na to višavje se je zateklo 56 kitajskih divizij, ki so evakuirale mesti Kinhva in Lanči. Japonskemu oddelku je uspelo proti zapadu umikajoče se kitajske oddelke razpršiti na dvoje.

Čangkajškovi pozivi za pomoč

Ženeva, 27. maja. s. List »La Suise« piše v zvezi s položajem na Daljnem vzhodu, da pomeni japonska ofenziva proti Kitajski namen tokijske vlade, streti odpor maršala Čangkajška, čigar položaj je postal zelo kritičen. Čangkajšek je ponovno zahteval ojačenja in orožje iz Zedinjenih držav, predvsem pa letala, vendar bodo zavezniki težko ustregli kitajskemu vrhovnemu poveljniku odkar je birmanska cesta prekinjena in kontrolirajo Japonci kitajsko obalo.

Gandhi za razširjenje civilne neposlušnosti

Bangkok, 27. maja. s. Doznava se, da sta indijska poglavarja Azad in Nehru obiskala Gandhija v Vardhaju in da je ta sestanek vodilnih indijskih predstavnikov povzročil resno zaskrbljenost britanskih oblasti, ki prav dobro poznajo razpoloženje Mahatma Gandhija nasproti Angliji.. Domnevajo, da je Gandhi svetoval svojima sobesednikoma, naj bi se Indijci odločili za še radikalnejšo izvedbo njegovega starega sistema pasivnega odpora in neposlušnosti. Bržkone so bili na tem sestanku sprejeti še drugi sklepi, o katerih pa iz indijskih virov ni nobenih informacij. Mučan vtis je v angleških krogih napravilo več člankov, ki jih je Gandhi v zadnjem času objavil v svojem tedniku in so vsi pisani v odločno protibritanskem duhu. Z njimi se je Gandhijev prestiž med Indijci zopet močno dvignil in so odpadli poslednji pomisleki proti njegovi politiki s strani nekaterih članov indijskega kongresa.

Dan japonske mornarice

Tokio, 27. maja. d. Japonska je danes svečano proslavila dan vojne mornarice o priliki 27 letnice zmagovite pomorske bitke pri Čušimi, v kateri je bilo v rusko-japonski vojni uničeno rusko vojno brodovje. Po ulicah so manifestirale množice prebivalstva, vzklikajoč japonski vojni mornarici.

Omejitve v proizvodnji avstralskih potrebščin

Šanghaj, 27. maja. d. Iz Canberre javljajo, da je avstralski min. predsednik Curtin včeraj najavil nove sklepe avstralskega vojnega kabineta, za pospešenje izvedbe avstralskega oborožitvenega programa. Curtin je izjavil, da bo v avstralskih municijskih in letalskih tovarnah in ladjedelnicah do decembra letošnjega leta zaposlenih nadaljnjih 313.000 delavcev moškega in ženskega spola. Curtin je napovedal tudi energične omejitve v proizvodnji vsakovrstnega drugega blaga, ki za vojne svrhe ni nujno potrebno.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Neprestani boji pri Harkovu

Uničevanje južno od Harkova obkoljenih sovjetskih armad se naglo nadaljuje

Berlin, 27. maja. d. Z uradnega nemškega mesta javljajo, da uničevanje južno od Harkova obkoljenih armad naglo napreduje. Po ponovnih poizkusih sovražnika, da bi se prebil skozi obkolitveni obroč, je bil sovražnikov odpor končno zlomljen. Vrhovni poveljnik 56. sovjetske armade general Podlas in šef njegovega štaba sta izvršila samomor.

Velika uničevalna bitka

Berlin, 27. maja. s. Po mnenju tukajšnjih vojaških krogov je razvoj bitke na področju pri Harkovu prinesel velik uspeh nemškim oboroženim silam. Obkolitev treh sovjetskih armad, ki jih čaka usoda, kakršno so že preteklo leto doživljale razne druge sovjetske čete, se spreminja v katastrofalen poraz boljševikov, ki so pod vodstvom maršala Timošenka skušali spremeniti položaj v tem odseku.

Berlinski listi zelo vidno poudarjajo pomen prve faze harkovske bitke in se spuščajo v razglabljanja nemške protiofenzive pri Harkovu. List »Zwölfuhrblatt« piše, da so tri dejstva sedaj matematično gotova, in sicer: 1. da je Timošenkova ofenziva popolnoma propadla, 2. da je ogromna skupina sovražnih armad brez nade v rešitev zajeta v obroč in bo popolnoma uničena, 3. da bodo rezultati te bitke nedvomno imeli velik vpliv na potek bojev, ki bodo sledili v južnem odseku vzhodnega bojišča. List navaja nato Reuterjevo poročilo iz Moskve, po katerem se sedaj na ukrajinskih stepah bije največja bitka v tej vojni. Od njenega izida bo odvisna usoda Ukrajine. Sovjetski list »Izvestja« pripominja, da se na prašnih ukrajinskih stepah premikajo ogromne množice napadalnih tankov in da dim strahovitega in neprekinjenega topniškega ognja dobesedno zasenčuje obzorje. Nemški list zaključuje, da zadostujejo te izjave nasprotnikov za razumevanje ruskega načrta in ruskih pričakovanj od te bitke. V tem odseku je sovjetsko poveljništvo zbralo nič manj kakor 23 divizij in 15 oklopnih brigad. Maršal Timošenko je v svojem dnevnem povelju, izdanem tik pred pričetkom ofenzive, izjavil, da začenja s to ofenzivo sovjetska vojska odločilno akcijo proti nemškim oboroženim silam.

Vojni poročevalec lista »Börsenzeitung« piše, da je bil sovjetski napad proti nemškim postojankam zadržan kakih 40 km pred Harkovom in sicer z uporabo protitankovskega orožja int opov največjega kalibra. Navzlic silovitosti ofenzive Timošenkov načrt ni bil brez zmotnih računov. Predvsem je bilo izhodišče sovjetskega napada med severnim nemškim krilom ob Doncu in nemškimi bojnimi črtami na severozapadu preveč ozko, na drugi strani pa je sovražnik po svojih začetnih uspehih metal v borbo v odseku južno od Harkova stalno nove divizije. Tako so bok te šibke sovražne postojanke od juga navzgor napadli nemški oklopni oddelki, ki se jim je po nekaj dneh srdite borbe 22. t. m. posrečilo zvezati se z oklopnimi četami, ki so prihajale od severa in severozapada.

Vojni poročevalec lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da je te dni propadla nova velika ruska utvara. Še pred začetkom bitke se je zdelo, kakor da je mogočna in nevidna roka posegla v nebo sovražnika. Nemška letalska premoč je bila zares absolutna in je na kopnem se borečim četam prinesla izdatno pomoč. Nemška obramba je morala v svojih prvih dneh prestati hude preizkušnje, ko je morala zaposliti številne oklopne oddelke v raznih protinapadih. Peti dan bitke je spopad severnovzhodno od Harkova prešel v odločilno fazo. Od tedaj je rdečim postajalo slabo. Že deseti dan bitke je moglo nemško uradno poročilo objaviti, da je pobuda že povsem prešla na nemško stran. Z uničenjem kakih 500 sovjetskih tankov sovražnik ni več mogel ponoviti svojih množestvenih napadov, medtem ko se je moral v južnem odseku celo umakniti. S tem je sovjetska ofenziva popolnoma propadla. Od tega trenutka dalje so Nemci prešli v napad na velikem prostoru.

List pripominja nadalje, da so sedaj zajete v tesen obroč tri sovjetske armade, ki si zaman prizadevajo, da bi si odprle kak izhod. Medtem se sistematsko nadaljuje bombardiranje nemškega letalstva proti tem obkoljenim sovražnim silam. Ker Moskva ne more objaviti nikakih uspehov, na drugi strani pa ne more priznati poraza, skuša tolažiti javnost s trditvami splošnega značaja, ki so največkrat otročje, kakor n. pr. ona o ozemlju, ki so ga boljševiki zasedli na področju pri Harkovu in na katero se vrača normalno življenje. Dejstvo je, da v onem odseku sovražnik nima prav nobene možnosti, da bi pomislil na povratek v normalno stanje, kajti nemške in zavezniške kolone napredujejo od vseh strani, od juga, zapada in severa. Nasprotno pa je anglosaška propaganda že ugotovila, da je treba zadevo pravilno prikazati. Medtem ko »New York Times« priznava, da gre za novo nemško zmago, javlja londonski radio, da je položaj zelo nejasen, kar je običajno najprimernejši izraz za pripravo javnega mnenja na novo katastrofo.

Nemški prodor pri Izjumu in Barenkovu

Bern, 27. maja. Informacije iz anglosaškega vira, razširjene snoči, so še precej rezervirane, kar se tiče bojev na vzhodnem bojišču. Še vedno priznavajo, da so kolone tankov in velike množice pehote vdrle v sovjetske bojne črte in da so bile ruske edinice obkoljene, vendar pa skušajo z vsemi mogočimi dialektičnimi sredstvi prepričati zaveznike, predvsem pa nevtralne države, da zadnje beseda še ni bila izrečena navzlic nedvomno zelo hudim izgubam in da bo mogoče zaustaviti stisk sovražnih kleščk z novimi rezervami ljudi in orožja, ki jih ruski generali pošiljajo na bojišča pri Izjumu in Barenkovu, tako da bo mogoče rešiti vsaj jedro Timošenkove vojske.

To je približno slika, ki jo podajajo moskovski poročevalci anglosaških agencij, toda v podrobnostih se ti poročevalci še bolj izdajajo. Tako pripovedujejo, da v moskovskih vojaških krogih priznavajo, da je izid velike bitke pri Harkovu odvisen izključno le od operacij, ki so trenutno v teku na levem boku sovjetske vojske, kjer je maršal Bock obkolil ruske postojanke, izkoriščajoč velike množice ljudi in velike količine orožja. Vsekakor je jasno, da se bliža konec bitke navzlic ogromnosti uporabljenega orožja. Medte mko so še predvčerajšnjim in tudi včeraj trdili, da se bo bitka zavlekla in da še ni dosegla svojega viška, sedaj priznavajo, da se bliža konec bitke hitreje kakor so pričakovali. Tako so v celoti potrjene vesti, ki so jih istočasno objavili nemški listi.

Včeraj popoldne je agencija »Exchange Telegraph« v svojem poročilu priznala, da so armade maršala Bocka še globlje prodrle v notranjost ruskih bojnih črt v odseku Izjum-Barenkovo, kjer divja še nalalje srdita borba, kjer se pa sovjetske čete krepko upirajo in prehajajo celo v protinapade lokalnega značaja, ker dobivajo stalna ojačenja.

Poročevalec nadaljuje, da meče nemško vrhovno poveljništvo v borbo vse razpoložljive sile, prav tako tudi sovjetsko vrhovno poveljništvo. Sovražnik je po poročilu tega poročevalca poslal v borbo v prvo vrsto napadalne oddelke, ki so jih prepeljala ogromna prevozna letala. Istočasno je sovražnik vrgel za sovjetske bojne črte padalce, ki jih oskrbuje po letalski poti z lahkimi tanki in avtomatskim orožjem ogromne silovitosti.

Ko tako poročevalec anglosaške agencije vsaj med vrstami marsikaj prizna, pripominja: Venlar je treba pripomniti, da bodo bitko pri Harkovu kmalu zatemnele druge borbe, ki se bodo vnele v še večjem obsegu v drugih odsekih vzhodnega bojišča. Tako skuša s slepilnim manevrom obračati pozornost od bitke pri Harkovu, ki je v glavnem že zaključena, in jo usmerjati na druge dozdevne bitke, ki naj bi se vnele v severnozapadni smeri. Tako sam poročevalec trdi, da mnogo znakov kaže, da se bodo kmalu začele nove operacije na severnozapadnem bojišču pri Smolensku. Res je sicer, kakor sam pripominja, da se doslej ni razvila še nobena velika bitka, toda po poročilih, ki so včeraj popoldne prispela v Moskvo, je mogoče sklepati, da zbira sovražnik velike čete in velike količine orožja v tem odseku, kar očitno kaže namero nemškega vrhovnega poveljništva, da preide v ofenzivo tudi na tem področju.

V zadnjem trenutku se doznava, piše nadalje poročevalec anglosaške agencije, da so izvršile nemške motorizirane čete, zbrane ob Doncu južno od Harkova, nov sunek. Za kolono kakih 150 nemških tankov, vrženih proti sovjetskim postojankam, sledе takoj napadalne čete, ki morajo zasesti komaj zavzete postojanke. Te čete so sestavljene iz oddelkov metalcev min in pehotnih edinic, opremljenih z avtomatskim orožjem velike in strahotne učinkovitosti. Doznava se, da je medtem maršal Timošenko izvršil najsilovitejše protinapade, da bi zaustavil sovražno prodiranje, istočasno pa skušal rešiti čim več edinic svojega obkoljenega levega krila v odseku pri Barenkovu, vendar pa na pristojnih moskovskih mestih zatrjujejo, da se položaj v zadnjih urah ni bistveno spremenil in da maršal Bock slej ko prej stalno napada. (Piccolo).

Odmevi bojev na vzhodu

Berlin, 27. maja. s. List »Zwölfuhrblatt« primerja novo gigantsko bitko, ki je v teku na vzhodnem bojišču južno od Harkova, z bitkama pri Verdunu in na Somi v zadnji svetovni vojni, zlasti v pogledu uporabe orožja. V polemiki s sovražno propagando, ki je kakor že večkrat prej v tem konfliktu, napovedovala rusko zmago tam, kjer so se že kazali obrisi nemške zmage, opozarja med drugim na agencijo »Exchange Telegraph«, ki še vedno skuša ustvariti v javnosti videz nade v tem pogledu, ko trd, da je Timošenko po dveh dneh odmora spet začel ofenzivo. Nasprotno je res, da gre le za sporadične in brezupne akcije, katerih namen je samo ta, da bi Timošenkova vojska prebila obroč železa in ognja, ki jo duši, ne gre pa, kakor bi hoteli vedeti v Londonu in Washingtonu, za ofenzivne akcije, naperjene proti nemškim bojnim črtam. Agencija Reuter je nekoliko bolj zaskrbljena in se ne želi kompromitirati, pa zato vliva precej vode v pisanje britanskih listov, zatrjujoč, da se položaj na bojišču pri Harkovu naglo bliža svoji kritični fazi, odkar so Nemci odvzeli Rusom pobudo. Tudi sami sovjetski vojni komunikeji in moskovski radio, pripominja list »Zwölfuhrblatt«, so v ostalem prisiljeni priznati, da so nemške čete vdrle v ruske vojne črte.

List »Börsenzeitung« trdi, da je vse laži, ki jih je v zadnjih 10 ali 12 dneh razširila sovražna propaganda, razblinila nemška označba »žep uničenja«, ki preveč dobro spominja na sovjetske katastrofe pri Bjalistoku, Minsku, Gomelu, Vjazmi in Brjansku, namreč na etape postopnega in neizbežnega uničevanja ruske vojske.

Zaskrbljenost v Ameriki

Stockholm, 27. maja. d. Kritični položaj, v katerega so zašle sovjetske čete v ponesrečeni ofenzivi pri Harkovu, motri z naraščajočo zaskrbljenostjo tudi ameriška informacijska služba. Ameriška radijska postaja Shenectady je v svojem včerajšnjem poročilu o položaju na vzhodnem bojišču med drugim objavila:

Sovjetske sile na harkovski fronti izgubile pobudo. V zvezi s tem pritiče še večja važnost prihodu ameriške vojaške misije v London, ker se časovno sklada s trenutkom, ko je položaj sovjetskih sil na vzhodu postal kočljiv.

Nadalje javlja ameriška radijska postaja v svojem poročilu v zvezi z vestmi o zmerom bolj kritičnem položaju sovjetskih sil na vzhodu, ki so le še v obrambi pred zmerom silnejšimi nemškimi napadi, »da je med člani ameriške vojaške misije tudi ameriški strokovnjak za tanke Eisenhower.«

Letalski napad na Sevastopolj

Berlin, 27. maja. d. S pristojne nemške vojaške strani javljajo, da je močen oddelek nemških bojnih letal po naknadno dospelih vesteh v ponedeljek ponovno uspešno napadel sovjetsko trdnjavo Sevastopolj na jugu Krimskega polotoka. Nemški letalci so dosegli direktne bombne zadetke v središču mesta kakor tudi v dokih in skladiščih. Piloti so opazili izbruh mnogoštevilnih požarov. V spopadu z nemškimi lovskimi letali, ki so bila dodeljena v spremstvo nemškim bombnikom, je bilo eno sovražno letalo sestreljeno.

Bombe na Taman in Sevastopolj

Berlin, 27. maja. d. S pristojne nemške vojaške strani javljajo, da so skupine nemških bojnih letal v nedeljo uspešno napadle sovjetsko letalsko oporišče na polotoku Tamanu, ki leži na drugi strani morske ožine pri Kerču. Nemška letala so bombardirala sovražne vojaške objekte. V nedeljo so skupine nemških bombnikov v spremstvu lovskih letal ponovno napadle luko in mesto Sevastopolj na južnem delu polotoka Kerča. Nemški bombniki so pogodili dve sovražnikovi tovorni ladji srednje tonaže in uničili sovjetsko protiletalsko baterijo. Med napadom nemškega letalstva na Sevastopolj je prišlo v zraku do spopadov s sovjetskimi lovskimi letali.

Letalske operacije

Berlin, 27. maja. s. Nemški bombniki so, kakor poroča DNB, bombardirali železniške proge v zaledju osrednjega odseka vzhodne fronte. Hudo poškodovanih je bilo pet natovorjenih tovornih vlakov in več postaj. Uničena je bila protiletalska baterija, ki je branila neko važno železniško križišče.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 27. maja. s. V vzhodni Kareliji so finske in nemške čete pri Louhiju zavzele neko ožino med jezeri. Odbile so nato vse boljševiške napade, s katerimi so Sovjeti skušali z obkoljevalnim manevrom zopet osvojiti izgubljene postojanke. Pri Aunusu je finsko topništvo razpršilo več ruskih oddelkov. Bolj proti vzhodu so sovjetski oddelki izkoristili meglo in dvakrat na-

Repatriacija Bolgarov iz Ukrajine

Sofija, 27. maja. d. Zastopniki 50.000 Bolgarov, ki so se svoječasno umaknili iz Ukrajine, so se zglasili v pristojnih bolgarskih ministrstvih z željo, da bi se uredila njihova repatriacija. Večina Bolgarov, ki bi se hoteli vrniti v Ukrajino, je iz Zaporožja, z ozemlja v kolenu, ki ga tvori Dnjeper.

Španski prostovoljci na vzhodu

Madrid, 27. maja. d. Pod poveljstvom polkovnika Willaba je v ponedeljek odrinilo iz San Sebastiana na vzhodno bojišče 1300 španskih prostovoljcev. Ta oddelek bo na vzhodnem bojišču zamenjal špansko »azurno divizijo«, ki se po dolgotrajnih borbah vrača v Španijo. Poveljnik novega španskega prostovoljskega oddelka Willaba je bil v španski državljanski vojni naslednik poveljnika in slavnega branilca Alcazarja v Toledu generala Moscarda.

Uporniško gibanje v Iranu

Ankara, 27. maja. d. Iz iranskih virov se še zmerom množe vesti o širjenju vstaškega pokreta, ki je zavzel posebno velik obseg v distriktu Ardebil. Zvedelo se je, da so že pred dvema mesecema iranski vstaši presekali cestne zveze med Akarjem in Meškinom. Iz Teherana so bile poslane vladne čete, ki naj bi pregnale upornike. Iz Ardebilskega distrikta je iranski generalni štab objavil pravcato »vojno poročilo« o poteku operacij proti vstašem. Iz tega poročila je razvidno, da ni zavzel vstaški pokret velikega obsega samo v distriktu Ardebil, marveč tudi v distriktih Khalkase in Mogan, kjer vladne čete doslej še niso mogle vzpostaviti reda.

Smrtne obsodbe v Sofiji

Sofija, 27. maja. s. Kasacijsko sodišče v Sofiji je potrdilo 11 smrtnih obsodb in sicer smrtno obsodbo dr. Georgija Dimitrova, Angleža Normana Davisa, tiskovnega atašeja pri bivšem angleškem poslaništvu v Sofiji, Srba Dušana Petrovića, tiskovnega atašeja pri bivšem jugoslovanskem poslaništvu in treh nadaljnjih Srbov, ki so bili nameščeni v bivšem poslaništvu v Sofiji. Obsojenih je bilo na smrt še 5 Bolgarov. Obsojenci so bili proglašeni za krive zaradi vohunstva in organiziranja atentatov v Bolgariji. Obsodba navaja, da je bil Anglež Davis glavni organizator vseh zločinskih akcij.

Izjava Direktorija Stranke

Rim, 27. maja. s. Direktorij Stranke se je sestal v Beneški palači pod Ducejevim predsedstvom. Sprejeta je bila naslednja izjava:

Direktor Nacionalne fašistične stranke znova izjavlja, da je temeljna naloga Stranke po statutu, ki ga je veliki svet odobril dne 16. marca XVI. obramba in pospeševanje fašistične revolucije ter organizacija in politična vzgoja italijanskega naroda na podlagi osnovnih načel, ki tvorijo fašistično doktrino in ki zahtevajo višje politično, moralno in socialno življenje v miru, zlasti pa v vojnem času. Fašisti, ki jim je bila dana prednost, da so bili ustanovitelji in nosilci revolucionarne resnice fašizma, morajo z zgledom dokazati, da imajo pravico in torej tudi dolžnost opraviti to svojo nalogo. Vse ustanove režima morajo služiti kot sredstvo celotni politični vzgoji italijanskega naroda.

V ta namen se je direktorij odločil pozvati posamezne federacije, naj strogo preberejo pripadnike in odstranijo vse one, ki iz kakršnegakoli razloga ne zaslužijo vojaške časti pod liktorskimi prapori, posvečenimi z žrtvami in krvjo tisočev tovarišev. Mladinsko gibanje, ki se je ustanovilo po volji Duceja, je glavno sredstvo za vzgojo italijanskega naroda in zaradi tega mora stranka posvečati GILu največjo skrb. Tudi tu mora načelo kakovosti nadomestiti načelo količine in števila. Direktorij pozdravlja v mladih tovariših pod orožjem, v dijakih, kmetih in delavcih, ki so se borili in se še bore, junaške predstavnike mladine fašistične dobe in poveličuje odpor mladih fašistov pri Bir el Gobiju kot simbol vsega, kar zmoreta vera in fašizem. Direktorij izraža svoje prepričanje, da bodo mladi vredni tega imena in da bodo ohranili ter branili dobrine, ki so bile ustvarjene z revolucijo Črnih srajc, s krvjo skvadristov in z stvaritvami režima.

Te dobrine so popolna udanost stranki in ponos na rod in zgodovino, zavestna disciplina in resnejša posvetitev vseh sil na vseh področjih udejstvovanja, ljubezen do borbe ter prezir nevarnosti, pogum in dolžnost do resnice, nesebičnost na poveljniških mestih, popolna ločitev med svetim in posvetnim in čista lojalnost v osebnih odnosih.

Po Ducejevem ukazu je Tajnik stranke odredil, da fašisti v kakršnihkoli javnih službah ali službah političnega značaja brez dovoljenja Stranke ne morejo prevzeti ali ohraniti trajnih ali začasnih upravnih funkcij, ki jim ne pripadajo v zvezi z njih javnimi posli. Gre za funkcije v upravi, zastopstvu in nadzorstvu javnih ustanov, državnih in drugih javnih podjetij. Tajnik stranke bo v sporazumu s pristojnimi ministri določil funkcije, ki so v javnem interesu ali političnega značaja, za katere si bot reba pridobiti dovoljenje Stranke, da bo njih imetnik lahko trajno ali začasno deloval v upravi, zastopstvu ali nadzorstvu posameznih javnih ustanovah in zasebnih podjetjih.

Direktorij je sklenil, naj za leto 1942/43 GIL organizira šolske kuhinje brez izjeme za vse učence ljudskih šol.

Prihodnji sestanek direktorija bo pod Ducejevim predsedstvom v Beneški palači dne 19. junija ob 17. uri.

Izredno zasedanje japonskega parlamenta

Svarilo min. predsednika Toja Avstralcem

Tokio, 27. maja. d. V sredo ob 11. dopoldne je bila ob navzočnosti mikada svečano otvorjena seja japonskega parlamenta. Pred otvoritveno svečanostjo je bil prečitan cesarski reskript. Ob 11.15 je mikado po otvoritvi zapustil poslopje parlamenta. Zasedanje se je nato pričelo z otvoritvenim govorom min. predsednika generala Toja ter sledečim govorom zunanjega ministra Šigenori Toga. Oba državnika sta govorila o sedanjem zunanjem političnem položaju. Po obeh govorih je parlament soglasno sklenil, da izrazi japonskim vojakom na vseh frontah zahvalo japonskega naroda za odlične uspehe, ki so jih dosegli v sedanji vojni.

Tokio, 27. maja. (Domei.) Dvodnevno izredno zasedanje parlamenta se je pričelo z govorom min. predsednika Toja, ki je ponovno posvaril vodilne avstralske osebnosti, naj izpremene svoje sedanje stališče in pričnо sodelovati pri izgradnji velike vzhodne Azije, ker bodo morali drugače trpeti vse posledice. Min. predsednik Tojo je nasvetoval Avstralcem, naj prouče mednarodni položaj, upoštevajoč geografsko okolje Avstralije, ter nato pogumno in čim hitreje sklenejo izvršiti svoj najvažnejši korak.

Svarilo min. predsednika Avstraliji je sledilo potem, ko je podal poročilo o pomorski bitki na Koralskem morju. Tojo je izjavil, da so »pomorske sile za obrambo Avstralije« izginile, ne da bi jih še kaj ostalo za obrambo pred akcijami.« V nadaljnjem je min. predsednik Tojo podčrtal sedanji ugodni položaj Japonske tako doma kakor tudi v inozemstvu ter naglasil, da »je to šele preludij v končno zmago,« poudaril pa je hkrati, da je vojna Japonske proti Zedinjenim državam in Veliki Britaniji odvisna od izida totalne vojne, ki šele pride. Naglasil je, da je od početka velike vzhodnoazijske vojne »bila in ostala neupogljiva odločnost celokupnega japonskega naroda, ne utakniti meča pravičnosti v nožnico prej, dokler ne bo za vekomaj izkoreninjen vpliv anglosaških sil, skupaj z njihovimi sanjami o nadvladi na svetu.«

Kar se tiče položaja Japoncev proti severu, je min. predsednik Tojo izjavil, da je »japonska obramba tamkaj trdna kakor skala«. V zvezi z japonskimi vojaškimi operacijami v južnih pokrajinah je poudaril, »da japonske sile na Kitajskem trajno drobe moč čungkinških čet«. Izjavil je nadalje, da se lahko smatra za predmet medsebojnega čestitanja pripravljenost ljudstev velike vzhodne Azije, trpečih prej pod jarmom Zedinjenih držav in Velike Britanije, za skupno zgradnjo Velike Vzhodne Azije v duhu medsebojnega bratstva. Ta ljudstva so napravila odločilni korak v bodočnost, ko so se združila z Japonsko v izgradnji novega svetovnega reda.

Japonski uspehi na Tihem oceanu

Hude ameriške in angleške izgube

Tokio, 27. maja. (Domei.) Japonski glavni stan je včeraj objavil pregledno poročilo o uspehih, ki so jih japonske pomorske in pomorsko-letalske sile dosegle nad sovražnikom od izbruha vojne pa do 20. maja. Poročilo se glasi:

Od izbruha vojne do 20. maja so edinice japonske vojne mornarice uničile 8 sovražnih oklopnic, poškodovale 6 oklopnic in potopile 6 nosilk letal, vštevši britansko nosilko letal »Hermes«. V istem razdobju je japonska mornarica sestrelila 982 sovražnih letal, vštevši 132 aparatov, katerih uničenje ni potrjeno. Hudo poškodovanih je bilo 1292 sovražnih letal. Izmed britanskih oklopnic so bile potopljene: 2 oklopnici razreda »California«, po ena razreda »Maryland«, »Arizona«, »Oklahoma« in »Utah«. Hudo poškodovane so bile izmed ameriških oklopnic po ena razredov »Maryland«, »Nevada«, »Pennsylvania« in »North Carolina«. Nadalje sta bili potopljeni britanski oklopnici »Prince of Wales« in »Repulse«. Hudo poškodovana je bila nadaljnja britanska vojna ladja razreda »Warspite«. Izmed ameriških nosilk letal so bile potopljene »Lexington«, »Saratoga«, »Yorktown«, srednjevelika nosilka letal in »Langley«. Izmed britanskih letalskih matičnih ladij je bila potopljena »Hermes«. Izmed ameriških lahkih in težkih križark so bile potopljene »Augusta«, »Howston«, »Marblehead«, križarka razreda »Portland« in še dve drugi križarki. Hudo poškodovane so bile izmed ameriških križark križarka razreda »Louiswille« in 8 drugih križark. Izmed britanskih težkih križark so bile potopljene »Exeter«, križarka razreda »Cornwall« in križarka razreda »London«. Izmed lahkih britanskih križark sta bili potopljeni 2 razreda »Hwart«, hudo poškodovani pa dve razreda »Leander« in »Arethusa«. Nadaljnja križarka razreda »Troomp« je bila hudo poškodovana. Potopljenih je bilo nadalje 8 ameriških, 12 britanskih in 4 nizozemski rušilci, hudo poškodovanih pa 6 ameriških in 5 britanskih rušilcev. Dodatno sta bili potopljeni 2 ameriški in neka nizozemska vojna ladja za specialno uporabo. Tri druge ameriške in 3 nizozemske vojne ladje so bile hudo poškodovane, ameriška ladja za specialno službo pa je bila zadeta. Nadalje je bilo potopljenih 50 zavezniških podmornic, 29 nadaljnjih pa hudo poškodovanih. Med drugimi ladjami je bilo potopljenih 8 topničark, 5 polagalk min, 6 iskalcev min in 9 torpednih čolnov, dočim je bilo hudo poškodovanih 6 zavezniških topničark, 2 polagalki min in 2 ameriška torpedna čolna. Potopljenih je bilo nadaljnjih 16 manjših zavezniških ladij in 3 pregrajene, dočim je bilo 24 manjših ladij skupaj z dvema pregrajenima hudo poškodovanih. Zajete so bile naslednje sovražnikove vojne ladje: 2 ameriški topničarki, 2 britanski minolovki, 1 britanski torpedni čoln, 1 nizozemski torpedni čoln in 2 manjši nizozemski vojni ladji.

Sovražnikovega trgovskega brodovja je bilo potopljenih 169 ladij s skupaj 934.000 tonami, hudo poškodovanih pa 129 trovskih ladij s skupaj 485.000 tonami. Zajetih je bilo 503 ladij s skupaj 220.000 tonami.

Japonske izgube so bile v tem razdobju naslednje: potopljenih: 1 manjša japonska nosilka letal, 1 nosilka mornariških letal, 6 rušilcev, 1 ladja za specialno službo, 6 podmornic, 5 podmornic specialnega tipa, 1 polagalka min, 6 minolovk, 2 drugi manjši ladji in 2 predelani ladji. Hudo poškodovane so bile: 1 japonska minolovka, 4 predelane ladje, 1 lahka križarka, 3 rušilci in 1 ladja za specialno službo. Nadalje je bilo potopljenih 17 ladij, najetih od japonske vojne mornarice, s skupaj 32.000 tonami. 248 japonskih letal se je bodisi samih zaletelo proti sovražnikovim ciljem, bodisi se pogrešajo iz drugih razlogov.

Na Švedskem zaplenjen angleški balon

Stockholm, 27. maja. d. Švedski listi javljajo, da je v bližini Goeteborga pristal britanski balon, ki je imel na žici privezano pločevinasto posodo, napolnjeno z razstrelivom. Švedske oblasti so britanski balon zaplenile. Posodo z nevarnim razstrelivom je bilo mogoče še pravočasno odstraniti, tako da ni bila povzročena nikaka škoda. Posoda je visela pod balonom na 150 m dolgi jekleni vrvi.

Turški izdatki za oborožitev

Ankara, 27. maja. d. Iz proračunskega načrta, ki ga je turški finančni minister Faud Ali predložil v odobritev turški narodni skupščini, je razvidno, da je Turčija ponovno zelo povišala izdatke za oborožitev. Proračunski načrt za novo finančno leto določa za narodno obrambo 394 milijonov turških funtov, 84 milijonov funtov več, kakor je bilo določenih za tekoče leto. Razen tega je v izrednem proračunu določen nadaljnji visoki kredit za oborožitev. Proračunski načrt namreč pooblašča vlado, da sme najeti za kritje dodatnih kreditov za narodno obrambo posojilo 120 milijonov turških funtov.

Dve prometni nesreči

Tanger, 27. maja. s. Huda nesreča se je pripetila na železniški progi med Tangerjem in Arrillo. Potniški avtomobil, ki je brzel iz Tangerja proti Laracheu, je zadel na nekem železniškem prehodu v vlak, ki je privozil iz Exaria. Vlak se je iztiril. Bilo je 5 smrtnih žrtev in 30 ranjenih.

Pariz, 27. maja. s. Huda avtomobilska nesreča se je pripetila pri Le Fuyu v departementu Gornje Loire. Omnibus s 50 potniki je zaradi defekta strmoglavil v prepad, pri čemer je bilo ubitih 5 potnikov, 10 pa hudo ranjenih.

Alarm v južni Kaliforniji

Buenos Aires, 27. maja. s. Po vesteh iz Los Angelesa je bil predvčerajšnjim zvečer zatemnjen večji del južne Kalifornije. Zatemnitev so odredili zaradi letalskega alarma, ki je trajal 40 minut.

Dino Alfieri

član velikega fašističnega sveta

Berlin, 27. maja. s. Vsi nemški listi objavljajo na vidnem mestu vest, da je bil italijanski veleposlanik v Berlinu Dino Alfieri imenovan za člana velikega fašističnega sveta. To imenovanje ne pomeni po pisanju lista »Der Angriff« le najvišjega priznanja osebnih Alfierijevih zaslug, temveč tudi poudarek izredne važnosti, ki jo ima diplomatski predstavnik fašistične Italije v nemškem glavnem mestu, kar le še bolj utrjuje vezi prisrčnega prijateljstva med obema velikima narodoma.

Veleposlanik Dino Alfieri je že v zelo zgodnjih letih vstopil v politično življenje in se boril proti prevratnim elementom. Bil je skvadrist in se je udeležil pohoda v Rim l. 1922. V vojni je bil ranjen in odlikovan. V 27. poslovni dobi parlamenta je bil poslanec in nato državni podtajnik v korporacijskem ministrstvu in sicer od 9. novembra 1929 do 20. julija 1932. Dne 26. avgusta 1935 ga je Duce imenoval za državnega podtajnika v ministrstvu za tisk in propagando in dne 9. julija naslednjega leta za ministra za tisk in propagando. Tedaj se je njegovo ministrstvo preimenovalo v ministrstvo za narodno kulturo in na čelu tega ministrstva je ostal do 31. oktobra l. 1939., ko je bil imenovan za veleposlanika in sicer najprej pri Sv. stolici, kjer je opravljal svoje posle od 7. novembra 1939 do 30. aprila 1940, nakar je bil imenovan za veleposlnaika v Berlinu, kjer je bil prestavnik najtesnejšega političnega in duhovnega sodelovanja obeh narodov osi.

Protižidovski ukrepi v Bolgariji

Sofija, 27. maja. d. Iz poučenega vira se je zvedelo, da pričakujejo v Bolgariji v kratkem nove protižidovske ukrepe. Najbrže bo v kratkem objavljen zakon, ki bo dovoljeval Židom samo prebivanje v gotovih omejenih okrajih bolgarskih mest. Židom bo prepovedano tudi obiskovanje gotovih javnih institucij.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek 28. maja ob 17.30: Šola za žene. Red A

Petek, 29. maja: zaprto. (Generalka)

Sobota, 30. maja ob 17.: Romeo in Julija. Prvič v letošnji sezoni. Red Premierski

Nedelja, 31. maja ob 14.: Konto X. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Šola za žene. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol

J. P. Molière: »Šola za žene«. Petdejanska komedija iz baroka, ki se odigrava na dvanajstih prizoriščih. Vsebinsko prikazuje zmago zdravega čustvovanja nad razumskimi ugibanji meščana, ki si hoče po sili vzgojiti mlado dekle v vzorno zakonsko ženo. Igrali bodo: Arnolpha — Gregorin, Agnezo — Levarjeva, Horaca — Nakrst, Chrysalda — V. Skrbinšek, Oronta — M. Skrbinšek, Alaina — Potokar, Georgetto — Kraljeva. Režiser in inscenator: inž. B. Stupica. Muzikalne intermezze igra pianist Bojan Adamič.

Shakespearjeva igra »Romeo in Julija«, ki je doživela lani največji uspeh v sezoni, bo igrana tudi letos za vse abonmaje. Prva letošnja predstava bo v soboto za red Premierski in sicer bo začetek ob 17. uri, na kar posebej opozarjamo. Naslovni vlogi, ki sta ju podala lani z odličnim igralskim uspehom V. Juvanova in Jan, bosta tudi letos v isti zasedbi. Režiser: dr. Kreft, inscenator: ing. E. Franz.

OPERA

Četrtek 28 maja ob 16.30: Carmen. Red Četrtek Gostovanje Elze Karlovčeve.

Petek, 29. maja ob 17.: Boccaccio. Red B

Sobota, 30. maja ob 17.: Prijatelj Fric. Red A

Nedelja, 31. maja ob 15.: Boccaccio. Opereta. Izven

Franz v. Suppé: »Boccaccio«. Opereta v treh dejanjih bo igrana v petek za red B, v nedeljo pa izven abonmaja. Peli jo bodo v sledeči zasedbi: Boccaccio — Mlejnikova, Lotheringhi — Anžlovar, Lambertuccio — Zupan, Scalza — M. Sancin, Leonetto — B. Sancin, Fiametta — Barbičeva, Beatrice — Polajnarjeva, Peronella — Poličeva, Izabella — Španova, Pietro — Drenovec, kolporter — Dolničar, majordom — M. Gregorin, Filipa — Koširjeva. Dirigent: R. Simoniti, režiser: C. Debevec.

Pietro Mascagni: »Prijatelj Fric«. Opera v treh dejanjih. Zasedba partij je naslednja: Suza — Vidalijeva, Fric — Francl, cigan — Golobova, doktor — Popov, Hanez — Dolničar, Friderik — Kristančič, Katarina — Poličeva. Dirigent: D. Žebre, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

G. Bizet: »Carmen«. Opera v petih dejanjih Peli bodo: naslovno partijo Elza Karlovčeva kot gost, Joseja — Francl, Escamilla — Primožič, Dancaira — B. Sancin, Remendada — M. Sancin, Zunigo — Lupša, Moralesa — Anžlovar, Micaelo — Ribičeva, Frasquito — Polajnarjeva, Mercedes — Poličeva. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 28. MAJA 1942-XX

Ob 7.20: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in napevi; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert altistke Bogdane Sturm-Stritarjeve (pri klavirju Marijan Lipovšek). 12.40: Priljubljene pesmi, vodi dirigent Zeme. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje violinist Leo Pfeifer. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Izmenjalni koncert z Nemčijo. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert pianističnega dua Bizjak-Hrašovec. 17.45: Koncert tenorista Manfreda Ponz De Leonija. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Komorna glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30. Vojaške pesmi. 20.45: Glasbena fantazija, vodi dirigent Petralia. 21.25: Koncert altistke Elze Karlovčeve in baritonista Borisa Popova (pri klavirju Marijan Lipovšek). 22.05: Koncert violinista Karla Rupla in pianista L. M. Škerjanca. 22.45: Poročila v italijanščini.

Gospodarstvo

Židovska kmetijska posestva na Madžarskem

Ob prevzemu vlade je madžarski ministrski predsednik Kallay napovedal popolno in radikalno rešitev vprašanja židovskih kmetijskih posestev. Te dni objavljen načrt zakona, ki je bil predložen madžarski poslanski zbornici, gre za tem, da se židovstvo sploh izloči iz kmetijstva, kajti zemlja se kot produkcijski faktor ne more enako tretirati kakor kapital ali delo ter ostali elementi proizvodnje. Zato mora biti zemlja v posesti onega prebivalstva, ki predstavlja zgodovinsko narodno skupnost.

Po zakonskem načrtu se zasežejo vsa kmetijska posestva onih oseb, ki se smatrajo kot Židje v smislu zakona o zaščiti rase iz leta 1941. Na ta način bodo zasegli v starih mejah Madžarske kmetijsko površino okrog 830.000 oralov. Kakšna površina pride v poštev prikljućenih pokrajinah, še ni ugotovljeno. Poleg tega bo zaseženo po tem zakonu v vsej Madžarski še okrog 500.000 oralov gozda. Motivno poročilo k zakonskemu načrtu navaja, da so židovska kmetijska posestva zlasti močno zastopana v kategoriji veleposestev od 500 do 1000 oralov. V zadnjem stoletju so se Židje polastili predvsem onih posestev, ki so jih morali prejšnji lastniki, po večini plemenitaši, prodati zaradi spremenjenih gospodarskih razmer, s čemer je bilo onemogočeno, da bi na teh posestvih nastale manjše ali srednje kmetije. Motivno poročilo nadalje navaja, da je površina židovskih posestev v prejšnjem desetletju nekoliko nazadovala, in sicer zaradi izvedbe agrarne reforme v letu 1920., ko se je v kategoriji srednjih in velikih posestev židovski delež zmanjšal od 16.6 na 11.5%. Površina posestev, ki bodo po novem zakonu zasežena, predstavlja 5.2% celotne površine kmetijskih posestev na Madžarskem.

Zakonski načrt izloča tudi Žide iz kmetijstva kot zakupnike posestev. V tej zvezi omenja poročilo, da je od zakupnikov posestev preko 200 oralov po zadnjem štetju odpadlo 40% na Žide. Zakonski načrt določa, da lahko lastnik posestva na 60 dni odpove zakup židovskemu zakupniku, bodisi da posestvo sam obdeluje ali pa da ga da v zakup večjemu številu manjših zakupnikov.

Predpisi zakona izjemno ne veljajo za one Žide, ki so si v prejšnji svetovni vojni pridobili določena odlikovanja za hrabrost, nadalje za Žide, ki so invalidi, in za Žide, ki so sodelovali v nacionalni revoluciji leta 1918—19. Taki Židje lahko obdržijo kmetijska posestva do 600 oralov s potrebnim kapitalom in s stavbiščem do 500 kv. klafter. Ta izjema pa ne velja za ženo ali za potomce omenjenih Židov.

Gospodarske vesti

= **Pred dobro žitno letno v Italiji.** V nasprotju s srednjeevropskimi državami, kjer je huda zima povzročila škodo na ozimnih posevkih, posevki v Italiji zaradi zime niso trpeli in je pričakovati, da bo v vsej Italiji žitna letina prav dobra. Iz Rima poročajo, da je senator Mareschali v finančni komisiji senata poročal o razvoju italijanskega kmetijstva v letošnjem letu, pri čemer je povdaril, da je Italija napravila vse potrebne ukrepe za povečanje pšeničnega pridelka, ki naj v bodoče doseže 90 milijonov meterskih stotov; lani je zaradi slabe letine znašal pridelek le 71 milijonov, v predvojnih letih pa je bilo doseženo povprečje 80 milijonov meterskih stotov. Enaka prizadevanja gredo za tem, da se nadalje poveča pridelek koruze, medtem ko je pridelek riža po vsakoletnem povečanju dosegel že 9 milijonov meterskih stotov. Tudi v letošnjem letu je stanje riževih posevkov prav ugodno in niso bili potrebni posebni ukrepi.

= **Izgraditev italijanskega cestnega omrežja.** Ob koncu lanskega leta je znašala skupna dolžina državnih cest v Italiji 21.830 km. Povečanje za 930 km v primeri s prešnjim letom je nastalo deloma zaradi prevzema državnih cest v priključenih pokrajinah in deloma zaradi priključitve nekaterih novih cest. Glavna skrb avtonomne družbe državnih cest (AASS) pa je bila lani v tem, da se vzdržujejo obstoječe ceste, katerih stanje je prav dobro. Avtonomna družba za državne ceste je od svoje ustanovitve v letu 1928. obnovila in moderno uredila 13.970 km državnih cest, preureditev 1200 km pa je še v delu. V začetku leta 1941. je družba dobila izreden kredit 600 milijonov lir, v jeseni pa nadaljnji kredit 175 milijonov lir za izvršitev triletnega gradbenega programa, ki se nanaša tudi na nove pokrajine. Dolžina cest, ki so namenjene izključno avtomobilskemu prometu znaša 315 km. Poleg tega so v Italiji še druge avtomobilske ceste, ki so jih zgradile zasebne družbe in jih upravljajo tudi te družbe.

= **Pospeševanje madžarskega trgovinskega prometa preko fiumanske luke.** V Stresi je te dni zasedala italijansko-madžarska mešana komisija za pospeševanje madžarskega prometa preko fiumanske luke. Komisiji je predsedoval predsednik italijanskih državnih železnic senator Velani, pri delu pa je sodeloval tudi predsednik madžarskih državnih železnic Imredy. Komisija je razpravljala o železniških, carinskih, luškoprometnih in paroplovnih vprašanjih. Zlasti podrobno so bila obdelana tarifna vprašanja z namenom, da se poceni železniški promet med madžarskimi postajami in fiumansko luko preko Hrvatske, pri čemer so bile vpoštevane tudi vse možnosti, ki bodo dane v daljši bodočnosti.

= **Italijansko-nemški trgovinski razgovori.** V Firenzi je te dni zasedal italijansko nemški odbor pod vodstvom predsednika italijanske trgovinske konfederacije, nacionalnega svetnika Molfina. Odbor je razpravljal o praktičnih vprašanjih blagovne izmenjave med obema državama na podlagi zadnjega trgovinskega sporazuma.

= **Iz italijanskega gospodarstva.** Znana italijanska avtomobilska tvornica Isotta Fraschini v Milanu je zvišala svojo glavnico od 120 do 150 milijonov lir, deloma z valorizacijo naprav, deloma pa z vplačilom v gotovini. — Družba Monteponi v Turinu, ki izkorišča svinčeno-cinkove rudnike, je zvišala svojo glavnico od 100 na 150 milijonov lir z izdajo novih delnic.

= **Novo prašno sredstvo v Nemčiji.** Že v začetku sedanje vojne je Nemčija pričela izdelovati milo iz sintetičnih snovi. Sedaj poročajo o novem tehničnem napredku v izdelovanju mila, pri čemer tvori osnovno surovino mineralno olje, ki se s posebnim postopkom pretvori v surovino za izdelovanje mila. Državni urad za industrijsko uporabo maščob je izdal že potrebna navodila za dodelitev tega novega mila, ki se označuje kot Ms-Seife.

= **Zbiranje odpadkov na Hrvatskem.** Hrvatsko poverjeništvo za odpadke vrši trenutno priprave za izvedbo akcije za zbiranje odpadkov in starih kovin ter rabljenih predmetov, pri kateri bo sodelovala ustaška mladina. Poleg tega bo poverjeništvo pričelo obvezno zbirati rabljeni papir in stare spise po vseh uradih. Vsi državni in samoupravni uradi ter vse javne ustanove ter zasebna podjetja, ki zaposlujejo najmanj 5 uslužbencev, morajo stalno zbirati v svojih prostorih in uradih odpadke papirja in lepenke in morajo čim prej izločiti iz svojih arhivov vse stare spise, ki jih po zakonitih predpisih niso več dolžni hraniti. Na ta način bo Hrvatska industrija papirja dobila poleg dosedanje redne mesečne količine 200 vagonov starega papirja, nadaljnjih 200 vagonov.

= **Kitajski način pridelovanja krompirja.** V hrvatski javnosti vlada veliko zanimanje za kitajski način gojitve krompirja, ki ga propagirajo strokovni listi in dnevniki. Ta način gojitve krompirja gre za tem, da se doseže pri krompirjevi rastlini čim globlja korenina. Po kitajskem načinu, ki ga s pridom uporabljajo tudi že v drugih državah, se skopije štirikotna jama s stranicami pol metra in tudi v globini pol metra. Na dnu jame se položе krompirjevi gomolji, nakar se jama z rahlo zemljo zasuje za 10—15 cm. Ko mlada rastlina zraste iz zemlje, se ponovno zasuje z rahlo zemljo za 10—15 cm. To se ponavlja 4—5 krat, nakar je izpolnjena vsa jama, nato pa se rastlina okopava kakor običajno. Ker je letos že pozno, priporočajo hrvatski listi, da se uporabi ta način z manj globokimi jamami, tako da se zasuje rastlina le dva do trikrat. Poizkusi v raznih državah so pokazali, da se pri tem načinu pridelovanja krompirja doseže znatno večji pridelek.

= **Omejitev banketov na Madžarskem.** Madžarski notranji minister je izdal naredbo, po kateri morajo biti banketi v javnih lokalih in klubskih prostorih javljeni policijskim oblastvom, in sicer tudi tedaj, če gre za sestanek privatnih oseb. V prijavi mora biti navedeno število udeležencev in ime prireditelja banketa.

Roosevelt svari pred optimizmom

Stockholm, 27. maja. Pretekli teden so listi, ki so vezani na anglosaški denar, organizirali optimistično kampanjo o trajanju vojne, ki je vplivala tudi na tržišča. Tako se je bilo opazilo padanje cen poljedelskim pridelkom, kakor n. pr. žita in bombaža ter dviganje cen industrijskih proizvodov. Roosevelt je bil zaradi tega prisiljen nastopiti z izjavo novinarjem: Zedinjene države, je dejal, morajo računati z zelo dolgo vojno. Ni nobenega razloga, da bi bili preveč optimisti glede poteka vojne. Umesten ni niti optimizem niti pesimizem, gotovo je samo to, da bo vojna dolga.

Besede ameriškega predsednika so predstavljale pravo hladno prho za ameriško javnost, ki je zelo histerična in ki naglo prehaja iz razpoloženja najbolj črnega pesimizma v razpoloženje najbolj navdušenega optimizma. Po mnenju nekaterih listov so bile Rooseveltove izjave namenjene tudi silam trojnega pakta; predstavljale naj bi majhen doprinos v tako zvani živčni vojni, ki je Anglosasom tako priljubljena. Ako je bil to Rooseveltov namen, je s svojimi izjavami samo izgubil čas. Narodi trojnega pakta ne padajo kakor Američani iz pretiranega optimizma v pretirani pesimizem in narobe. Dokler traja borba, zadostuje pametni optimizem, ki ga oživlja popolna gotovost v končno zmago. Razpoloženja ljudi so pripravljena tudi na dolgo in hudo vojno, kakor tudi na vse potrebne žrtve. V svojem poslednjem govoru je maršal Göring odlikovancem za delo v nemški industriji izjavil: Sleherno preizkušnjo je treba prenašati s pogumom. Duh mora postati trden. To zmago moramo doseči, čeprav bi bila vojna zelo dolga. (Stampa Sera.)

Iz Dolenjskih Toplic

Regulacija potoka Sušice. Kakor čujemo, pride letos na vrsto regulacija potoka Sušice in bodo z delom baje v kratkem pričeli. Regulacija potoka Sušice je eno najpotrebnejših del, da dobi struga, ki je večidel poletja popolnoma suha, primerno obliko in se prepreči zastajanje vode po kotlinah, kjer je pravo ležišče nadležnih komarjev in povzroča neprijeten smrad ter kvari zunanje lice zdravilišča.

Delo na polju je v popolnem razmahu. V zadnjih lepih dneh so vsi pohiteli, da so zamujeno delo nadoknadili. Tako so spravili v zemljo krompir in koruzo ter druge sadeže, sedaj pa je na vrsti fižol, ki ga sade več kakor običajno.

Jutrovi oglasi so naši najboljši prodajalci in nakupovalci

Univ. prof. dr. Lambert Ehrlich †

Ljubljana, 27. maja

V torej zjutraj je postal žrtev komunističnega terorja profesor na teološki fakulteti ljubljanske univerze dr. Lambert Ehrlich, med Slovenci eden najbolj neizprosnih nasprotnikov komunizma. Z njim pa je padel pod bratomornimi streli njegov spremljevalec akademik Viktor Rojic.

Zločin se je zgodil okrog 8. zjutraj v Streliški ulici v bližini Cirilovega akademskega doma, kjer je imel prof. Ehrlich, kakor skoraj vsak dan, tudi včeraj mašo za akademike. Ko je v Rojičevem spremstvu odhajal iz doma, so ju prestregli čakajoči atentatorji in ju ustrelili. Obe žrtvi zaslepljenega komunističnega sovraštva sta bili takoj mrtvi.

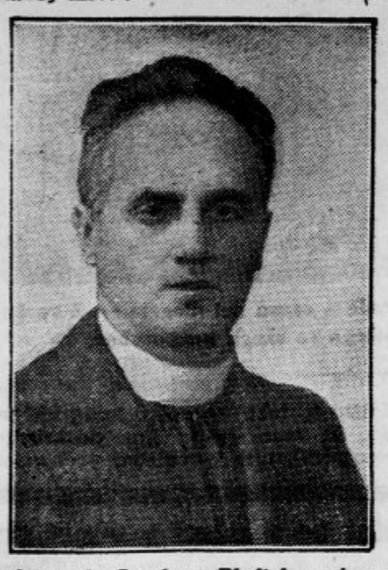

Profesor dr. Lambert Ehrlich se je rodil 18. septembra 1878 v Camporosu v Kanalski dolini, ki leži ob vznožju znane božje poti Višarij. Gimnazijo je študiral v Celovcu, bogoslovje pa v jezuitskem zavodu »Canisianum« v Innsbrucku. Potem je nadaljeval bogoslovne študije še v Rimu. Po promociji za doktorja bogoslovja v Innsbrucku je bil najprej kaplan v Beljaku, nato pa v Celovcu, kjer je leta 1907 postal tajnik tedanjega celovškega škofa. To je ostal do leta 1919. Po prvi svetovni vojni se je udeležil mirovne konference v Parizu, kjer je ostal še dve leti, potem pa je odšel na univerzo v Oxford, kjer se je izpopolnjeval v etnologiji in primerjalnem veroslovju. Po povratku se je naselil v Ljubljani in je na bogoslovni fakulteti naše univerze zasedel stolico etnologije in primerjalnega bogoslovja. Uveljavljal pa se ni samo kot znanstvenik v svoji stolici in njej sorodnih panogah, temveč tudi drugače v javnem življenju. Zlasti se je posvečal organizirani katoliški akademski mladini ki ji je bil idejni učitelj in duhovni vodnik, poleg tega pa se je vplivno udejstvoval tudi na ljudskoprosvetnem in karitativnem področju.

Akademik Viktor Rojic se je rodil 16. septembra 1908 v Zaloščah. Po dovršeni gimnaziji je stopil v jezuitski red, pa je moral pozneje zaradi bolezni izstopiti. V Ljubljani se je vpisal na pravno fakulteto. Ker je bil slabotnega zdravja, je študiral s precejšnjimi težavami. Večkrat je moral študij prekiniti. Ravno na binkoštno soboto je napravil drugi državni izpit na pravni fakulteti. Bil je zelo reven in se je v glavnem preživljal z instrukcijami.

Tragična igra usode je hotela, da je v ponedeljek, dan pred umorom v Streliški ulici, umrl Ehrlichov brat Jože, ki je stanoval na rodbinskem domu. Brzojavno sporočilo o njegovi smrti je prispelo v Ljubljano le nekaj minut potem, ko je profesor postal žrtev umora.

Truplo pokojnega prof. Ehrlicha bo v četrtek in petek počivalo v Akademskem domu na Miklošičevi cesti, v soboto dopoldne pa bo po žalni maši v stolnici prepeljano na Žale. Od tam bo v nedeljo popoldne ob 16. pogreb na pokopališče k Sv. Križu.

Vest o novem umoru se je hitro razširila po mestu in je povsod naredila najgloblji vtis. Obenem je pri vseh razsodnih ljudeh še poglobila obsojanje in odpor proti razdiralnemu komunističnemu terorju.

V Evropi se prideluje vedno več riža

Riž je eno glavnih živil na svetu. Z njim se hrani malone polovica človeštva, vsekakor pa večina prebivalstva Azije. Z vzhoda so prenesli riž tudi v ona evropska področja, kjer so podnebne razmere primerne za njigovo vzgojo. Domovina riža je Daljni vzhod. Na Kitajskem so ga sadili že okoli leta 2800 pred Kristusom. Štiristo let kasneje je zabeleženo, da je vzgajal riž sam kitajski cesar. V nekaterih predelih Azije spada riž med posvečene rastline, kar je razumljivo, saj je skoro izključna hrana v mnogih področjih. Iz Kitajske se je riž razširil v Indijo in na Malajski polotok, v Korejo in na japonske otoke. Preko Indije se je udomačil v Iranu in Mezopotamiji. Okoli leta 1000. so prenesli riž arabski trgovci iz Babilona v Egipt. V Evropo je bil prinešen riž za časa Aleksandra Velikega. V Španijo so ga pripeljali pred približno 1200 leti Mavri. V Ameriko so prenesli riž šele leta 1647. Po zaslugi cesarja Karla V. se goji riž v Severni Italiji in je eden važnih proizvodov severnoitalijanskega gospodarstva. Z ozirom na to, da donaša na enem hektaru okoli 50 metrskih stotov, medtem ko se na isti površini pridela le 13 stotov rži ali samo 11 stotov koruze, je razumljivo, da se ljudje radi bavijo z gojenjem riža.

Težkoče pri gojenju riža so v tem, da zahteva mnogo delovnih sil, ki jih danes ni ali pa so drage. Zlasti se to opaža pri onih vrstah riža, ki se vzgajajo v vodi in ki so rodovitnejše. Za vzgojo rastline je potrebna daljša priprava zemlje. Riž se seje v zemlji, ki je z vodo preplavljena. Ko mlade bilke zrastejo za ped visoko, jih je treba izpuliti in presaditi. Za to delo je potrebnih mnogo ljudi, kar je zlasti v Evropi združeno z velikimi težkočami. Ko rastlina zraste, je treba vodo spustiti, da riž lahko dozori in se požanje. V Aziji po večini žanjejo še vedno z roko, le v nekaterih krajih so začeli uporabljati stroje. Italijanski tehnik Luigi Marangoni je nedavno izumil avtomat za presajanje mladih rastlin, ki ga pa še izpopolnjuje.

V evropskih deželah proizvaja največ riža Italija, ki je zadnjih 10 let povečala z rižem zasejano površino od 120.000 na 158.000 ha. V istem času se je povečal tudi pridelek od 46.1 na 56.8 metrskih stotov na hektar. Ko pa bodo dovršene vse naprave za namakanje, bo pridelek še večji. Proizvodnja riža v Bolgariji se dobro razvija in pričakujejo, da bo Bolgarija riž redno lahko trdi izvažala. Z rižem posejana površina se je od leta 1934. do 1940. povečala od 6870 na 12.000 ha, pridelek pa od 10.305 na 17.400 ton. Leta 1940. je Bolgarija izvozila 4500 ton riža. V Macedoniji, ki je preteklo leto pripadla Bolgariji, so leta 1940. pridelali 5863 ton riža, zemlja pa bo rodila mnogo več, ko bo izvršena melioracija. Madžarska je napravila že nekaj uspešnih poskusov za kulturo riža, za katero bi bilo najprimernejše področje v Bački. Poskusi so se vršili tudi v županiji Bihal-Ugra in na področju Blatnega jezera. Rumunija je preteklo leto pridelala okoli 5000 ton riža. Vlada skuša z izboljševalnimi deli in napravami za namakanje pridelek riža znatno dvigniti. Tudi v Grčiji v nekaterih krajih gojijo riž in sicer ga pridelajo okoli 5000 ton na leto.

Vranji rod kot človeška hrana

Dobro hrano nudijo v drugi polovici maja vranja gnezda, v katerih se godnjajo mladiči, v vsakem 3 do 5. Pečene mlade vrane niso nič slabše kot piščanci, zlasti če jim potegneš z mesa nekoliko grenko kožo. Tudi v obari so dobre. Juha od njihovega mesa je močna. Kmetje po slavonskih krajih jo cenijo kot dobro zdravilo jetike.

Vranjega gnezda ni težko najti. Tudi niso navadno tako visoko, da bi ne mogel splezati do njih. S tem, da poberemo z gnezda mladiče, si ne opomoremo le v kuhinji, ampak pomagamo tudi pri zatiranju vran. Ne tajim sicer koristi vran, saj pobero nenasitne, kakor so, na polju ogromno škodljivega mrčesa (črvov, ogrcev itd.) ter tudi poljskih miši, toda pri nas žive vrane še vedno v taki množini, da delajo občutno škodo. Kdor tega ne verjame, naj si pogleda na jesen na Barju turščico, kako je sčesana od vran. Večkrat pa uničijo na njivi tudi setev turščice, ker jo izkljujejo iz zemlje ali izpulijo, ko požene klice.

Stare vrane so slabše ko mlade. Neužitne so, če jim dobro ne iztrebimo notranjosti, zlasti če jim ne odstranimo jeter in žolča. Juha in meso sta potem pregrenka.

Nemci ob Severnem morju love vrane za prehrano tudi v letih, ko ni vojne stiske. Zemlja je tam peščena, nerodovitna in ribja lov ni vedno zadostna in zanesljiva. Zato so jim vrane, ki si jih ohranjujejo v kadeh v razsoli, dober prihranek za dni pomanjkanja rib. Love jih v velike mreže zaklopnice zlasti ob času selitve s Finskega in iz Rusije proti jugu, to je od septembra do novembra. Lovci vran se imenujejo tam Krajenbieter. Dnevno jih nalove posamezni ob selitvi do 100.

Od zadnje svetovne vojne mi je znano, da so imeli Nemci na ruskopoljski zemlji in na Litavskem, kjer žive v ondotnih gozdovih vrane v velikih jatah, Krähenfangkommandos (oddelke za lovljenje vran), ki so sladili vojaške kotle z vranjim mesom.

V Italiji polove leto za letom v jeseni mnogo zlatovrank in hvalijo njihovo meso kot okusno. Pri nas žive v večjem številu le na vzhodnem Štajerskem in v Prekmurju, to pa samo čez leto.

J. L.

Celso Maria Garatti:

Zaljubljenec

Nisem hotel igrati vloge zaljubljenca.

Ženske me ne kličejo, ne da bi se zavedal, z imenom drugega in ne porabijo niti 10.000 lir na mesec, ker jim dam po 2000 in pristavim, da si z varčnostjo lahko kaj prihranijo.

Pa naj bo.

Ugaja mi slišati vse glasove vesoljstva, uživati vse lepote in doumeti vse vrednosti življenja.

Jaz lahko to storim, zaljubljenec ne.

Zaljubljen človek ima meter dvajset visoko dekle z mogočnimi nogami na O in berberskim ali sudanskim nosom.

Ona ima glas, ki močno spominja na davno porabljen gramofon, in dela slovnične napake pri vsaki drugi besedi.

Toda on jo dvigne do višine 1,70, ji porayna noge in naredi grški nos.

Kadar ona govori, očaran zatisne oči in posluša glas, ki se mu zdi harmoničen in sladek kakor akord ljubavnih gosli.

On je trdno uverjen, da je vse, kar ona reče, najbolj vzvišeno in da ni še nikdo česa takega povedal.

Niti Dante ni znal povedati Beatrici, niti Petrarca Lavri.

Vrabci pojo v mesečini in mehki sopran donijo v svet z nastežaj odprtih balkonov.

Zaljubljenec razdraženo posluša! Ne vrabci ne mehki sopran nimajo tako prijetnega glasu kakor ljubljena žena.

Da ne bi slišal, si maši ušesa.

»Zaljubljenec!« reče morje. »Jaz sem spremenljivo in neizmerno kakor duša, jasno in bleščeče, zeleno in sivo, čisto in kalno. Tišina me objema kakor uspavana deklica in viharji me naežijo kakor junaka v železnem oklepu. Kaj mi boš torej odgovoril,«

»Marijo!« reče zaljubljenec.

»Zaljubljenec!« reče nebo. »Jaz sem bleščeče kakor izložba draguljev in podjetni oblaki prihajajo, da jim dam diamantov in verižic. Ognjeni konji velikega sončnega voza drvijo po mojih cestah in vsako noč se na mojih vratih vžge krotka mesečina. Kaj mi boš torej odgovoril?

»Marija!« reče zaljubljenec.

Tedaj Stvarnost strese glavo.

»Lahko si osvojiš prestole! Zmagaš v bitkah, s slavo se odeneš in zlate gore porušiš, če si le poželiš. Kaj torej hočeš?«

Marijo!« reče zaljubljenec.

Stvarnost vzdihne in dotakne ljubljeno ženo. Pred zaljubljencem ostanejo redke poapnele kosti, posušeno srce, tri slovnične napake in sudanski nos.

Toda on vzame vse to v naročje in ljubeče pestuje, kakor če bi držal v rokah otroka.

Približa se mu Smrt in z ostro koso preseče zrak.

Toda on se srečno smehlja. Zdi se mu, da smrtna kosa, ki grozeče šviga po zraku, šepeče: »Marija, Marija, Marija!«

Evo, zakaj se nisem hotel zaljubiti in se tudi nikdar ne bom.

SPORT

Nič ni odločeno v tekmah z žogo

še drug pogled v razplet prvenstvenega tekmovanja v divizijah A in B

Glavno nogometno prvenstveno tekmovanje v Italiji, ki se je pred nekaj nedeljami zdelo že skoraj odločeno in smo tudi mi nekje zapisali, da se je njegova slika na vrhu tabele dovolj razčistila ter takrat vodilni Romi skoraj nihče več ne more odvzeti prvenstvenega naslova, se je v zaključni fazi vendarle nekoliko zapletlo in kaže kljub temu, da manjkajo do konca samo še tri nedelje, bolj kakor kdaj prej na marsikatero presenečenje.

Kakor smo ugotovili že v ponedeljski številki precej podrobno, je preteklo nedeljo nastopil med vodilnimi tremi enajstoricami nepričakovani preokret, ki je zasukal vrstni red tako, da je zdaj Torino, ki je do predvčerajšnjim s slabimi nadami gledal v bodočnost, sam zasedel prvo mesto v tabeli, medtem ko je toliko favorizirana Roma osvojila v lokalnem ‚derbyju' z Laziom samo pol izkupička in ostala — druga. Razen tega je tudi Venezia z igrišča v Triestu prinesla domov eno točko in že samo zaradi nje ni opustila vsake nade, da bi morda ob še večjih senzacijah, kakor jih je nudil zadnji termin, še prišla v kombinacijo za dosego prvenstvenega naslova. Dejansko torej tri nedelje pred zaključkom tekmovanja še ni prav nič odločeno, temveč moramo računati tudi s tem, da bodo nazadnje — kakor za vsako tekmo posebej — odpovedali tudi vsi računi za ves kompleks izidov, ki bodo odslej najbolj odločilni za zasedbo najvidnejših mest med najboljšimi italijanskimi klubi.

O tekmah zadnje nedelje bi bilo na kratko rekapitulirati še naslednje: Roma ni uspela v srečanju s svojim krajevnim nasprotnikom in značilno je, da je bil izid tega srečanja tudi čisto regularen in pravičen. Istočasno je Torino z veliko silo zagnal v borbo svoj napad in si z velikim številom zgoditkov zelo popravil razliko golov in prevzel vodstvo v tabeli. Veneziani so pustili točko na terenu pri Triestini, in sicer eno izmed onih, ki jih bo verjetno stala več kakor se da trenutno pregledati.

Izmed ostalih izidov je brez dvoma najbolj pomemben oni, ki ga je Napoli dosegel sredi Firenze. Na to zmago prav gotovo ni mislil nihče in Napolitanci so z njo spet poživili ponižno upanje, da se bodo morda le še rešili odhoda v nižjo divizijo. Tudi Modena je sledila njihovemu vzgledu in spravila ves izkupiček v ne baš lahki tekmi z Bologno. Zapažen je bil zadnjič še zunanji uspeh Juventusa in pa slaba sreča, ki je to nedeljo spremljala obe milanski enajstorici.

Še nekaj vpogleda v trenutno stanje med moštvi v diviziji A nudi tudi prvenstvena tabela, ki bo do prihodnje nedelje takale:

Torino	27	15	7	5	56	34	37
Roma	27	13	10	4	45	21	36
Venezia	27	13	8	6	35	22	34
Genova	27	10	11	6	44	32	31
Lazio	27	11	9	7	46	34	31
Juventus	27	12	6	9	44	35	30
Bologna	27	12	4	11	46	31	28
Milano	27	10	7	10	50	44	27
Triestina	27	7	13	7	27	29	27
Ambrosiana	27	7	10	10	28	38	24
Liguria	27	9	6	12	37	53	24
Fiorentina	27	9	5	13	46	45	23
Atalanta	27	8	6	13	31	43	22
Livorno	27	8	6	13	32	52	22
Napoli	27	6	7	14	26	46	19
Modena	27	6	6	15	20	52	18

Trije kandidati za II. mesto

V diviziji B je moštvo Baria zmagalo še enkrat in verjeno ga nobeno izmed zasledovalcev ne bo moglo več dohiteti. Položaj se je zaradi nedeljskih dogodkov spremenil tako, da so zdaj na drugem mestu trije kandidati, med katerimi se bo vnela čisto posebna in nič manj ogorčena borba, čeprav sta prvo mesto in naslov prvaka te divizije obdana skoraj že dokončno. Te tri enajstorice so Vicenza, Padova in Pescara. Naslednji tekmeci iz dolge vrste udeležencev v tej ligi so že toliko oddaljeni, da resno ne pridejo v poštev za vidnejša mesta, na koncu tabele pa je situacija še preveč nejasna, da bi se dalo reči v naprej, katero izmed petih ali šestih moštev na koncu — razen Lucchesa, ki se ne more rešiti več — bo moralo za prihodnjo sezono oditi v šibkejšo družbo divizije C.

Tabela v tej diviziji bo do prihodnje nedelje naslednja:

Bari	27	16	7	4	37	21	39
Vicenza	27	12	12	3	42	13	36
Padova	27	15	6	6	43	18	36
Pescara	27	15	6	6	40	21	36
Brescia	27	13	7	7	46	27	33
Novara	27	13	6	8	36	22	32
Alessandria	27	12	5	10	33	24	29
Spezia	27	11	6	10	41	31	28
Pisa	27	12	4	11	38	47	28
Savona	27	11	4	12	37	33	26
Pro Patria	27	9	8	10	30	29	26
Udinese	27	10	6	11	27	33	26
Fanfulla	27	10	4	13	34	37	24
Siena	27	9	5	13	31	34	23
Reggiana	27	6	9	12	19	32	21
Fiumana	27	6	5	16	38	47	17
Prato	27	5	7	15	21	52	17
Lucchese	27	3	3	21	17	77	9

Evropski teniški igralec št. 1

Madžar Josip Asboth in njegova kariera

Dve važni mednarodni srečanji imajo že za seboj madžarski teniški igralci in v obeh je imel najpomembnejšo in najuspešnejšo vlogo njihov najboljši predstavnik Josip Asboth, ki je trenutno še zmerom najboljši teniški igralec v Evropi, po uspehih iz lanske sezone pa mu je bila čisto upravičeno prisojena zaporedna številka 1.

Eden nemških sportnih novinarjev, ki je obiskal madžarske teniške igralce tik pred nastopom nemške elite v dvoboju za romski pokal, je napisal o tem novem teniškem asu na evropskem jugu nekatere zanimive podrobnosti, in sicer med drugim:

»To je prava paša za oči, kdor lahko gleda Asbotha pri teniru. Najbolj težavne žoge so zanj igrača, izredno ostro jih vrača in plasira na centimetre natančno. Asboth igra zelo elegantno in zanesljivo, mestoma tudi nenavadno temperamentno. Kdor ga vidi igrati bodisi posameznega ali skupno s kom drugim, bo lahko razumel, zakaj so ga lani označili kot najboljšega mojstra z raketom v Evropi. Sicer pa kaže vse tako, da bo tudi letošnje poletje ostalo pri tem. Mož je v odlični formi in daleč naokrog gotovo nima enakovrednega partnerja, tem bolj, ker je Nemec Henkel resneje poškodovan in ga letos bržkone sploh ne bo na terene.

Josip Asboth, ki je zdaj star 24 let, se je rodil v majhnem kraju ob madžarsko-avstrijski meji kot sin nekega železniškega uslužbenca. Ker je imel oče pol ducata otrok, je moral Asboth kot eden starejših kmalu s trebuhom za kruhom. Tako ga je zanesla pot k nekemu lesnemu trgovcu, kjer se je kmalu sprijateljil z njegovim sinom. Oba sta se zelo vnemala za teniško igro in s preprostimi sredstvi, ki sta jih imela na razpolago, porabila vsako prosto minuto za preganjanje bele žogice. Največje veselje pa ju je prevzelo takrat, ko sta nedaleč od svojega doma odkrila pravo teniško igrišče. Tamkaj sta potem postajala cele nedelje okoli visokih mrež in z očmi in nosovi motrila vsako kretnjo velikih igralcev, dokler jih nekega dneva niso poklicali na prostor, da bi pobirala žoge.

Tako je torej tudi Asboth, kakor marsikateri pozneje slavni teniški igralec in med njimi tudi nekdanji jugoslovenski prvak Punčec — začel svojo teniško kariero kot dečko za pobiranje žog. Ko je bil 16 let star, se mu je ponudila priložnost, da je prišel v Budimpešto in tamkaj je polagoma dobil dostop na igrišča velikih klubov. Prvi trener, ki ga je dobil v roke, je že spoznal njegove talente in potem je šlo naglo in lahko navzgor. Asboth je imel sicer še velike težave, preden se je otresel starih madžarskih ‚kanonov' na belem polju, toda treniral je vztrajno in marljivo in nazadnje se mu je res zasmejal naslov državnega prvaka, od lanske sezone dalje pa brani tudi neoficielno čast evropskega teniškega igralca številka 1.

INSERIRAJTE V „JUTRU"

KULTURNI PREGLED

Anton Lajovic:

Vprašanje normalnega v umetnosti, zlasti v glasbi

Slučaj, ki v življenju menda slehernega človeka povzroča daljnosežne ali celo odločilne preokrete, je tudi moje življenje uvedel v dva čudna različna svetova, ki sta mi vsak zase posredovala svojevrstna izkustva.

Krušni poklic mi je pokazal svet praktičnega jurista, ki je svet, v katerem se giblje in medsebojno tare povprečni, normalni človek.

Moje ljubiteljsko nagnjenje me je dovedlo v svet glasbe, in ž njim v zvezi v svet umetnostne kulture.

Naš univerzitetni študij, ki ima predvsem namen izobraževati mladi naraščaj za sposobne organe, ki jih v svojih organizacijah potrebujejo narod, država in cerkev, že zgolj iz razloga, ker zahtevajo vse te organizacije ogromno število ljudi, ne more postaviti zahteve po talentiranosti. Zato se za študij na univerzi zahteva samo povprečna in formalna vzposobljenost, ki jo daje povprečna matura. Ne vprašajo pa človeka, ki gre v bogoslovje, je-li religiozno nadarjen, niti medicinca, je-li zdravniško nadarjen, kar oboje bi bilo še lažje razumljivo, kakor če bi vprašali jurista, je-li pravniško nadarjen. Saj se zdi predvsem za jurista, ki bo imel opraviti v ogromno pretežni večini samo s povprečnimi ljudmi, da bi mu bila nadarjenost celo v napotje, ker bi mu otežkočala, da razume povprečnega človeka, zakaj zdi se kot aksiom, da povprečnega človeka spet najlaže razume povprečen človek.

Zato se ne boste čudili, če boste opazili živo ali celo skrajno zadrego pri juristu kakršnekoli stopnje, če ga vprašate po tem, v čem je prav za prav nadarjenost jurista? Saj je celo duhovno okrožje jurista takšno, da se vprašanje nadarjenosti skoro nikdar ne pojavi, kar ima svoj globlji razlog v tem, da je vsa stavba prava sezidana na trdnih tleh normalnega človeka, da je torej ozračje praktičnega pravništva ozračje povprečnega človeka.

Čisto nasproten je svet umetnosti in umetništva. Če se v pravništvu nikdar ne povprašuje po talentiranosti, je v umetnostnem svetu vprašanje talenta pereče od prvega trenutka umetniškega šolanja in ni postavljeno z dnevnega reda nikdar več, ne samo ne za časa umetnikovega življenja, temveč tudi ne kasneje, dokler ima njegov narod kakršenkoli pozitiven odnos do konkretne umetniške stvaritve. Ta nadarjenost v svetu umetnikov, ki se rada sama sebe poviša v neko božansko poslanstvo ali proračunstvo ali vsaj v neko narodno voditeljstvo, je že tisočletja nazaj ustvarjala v umetnikih miselnost o globokem prepadu med umetnikom in med povprečnim človekom; ta miselnost se v bistvu do danes ni izpremenila. Geslo starega rimskega poeta: Odi profanum vulgus et arceo (Sovražim preprosti narod in se ogibam) je do danes ostalo prevladujoče geslo sveta umetnikov.

Ko umetniška nadarjenost vsakemu umetniku pomenja nadnormalnost, je zanj normalnost nekaj, kar v njegovem prizadevanju nikdar ne prihaja v pomislek. Zato se umetniku vprašanje po normalnosti zdi še neprimerno bolj čudno, presenetljivo in neskladno, kot pa se zdi praktičnemu juristu neskladno, če ga vprašate po pravniški nadarjenosti.

Zato se bo umetniku zdelo, da že naslov tega članka kaže notranjo neskladnost, ko hoče vprašanje tega, kaj je normalno ali kaj je podnormalno, spraviti v svet umetnosti in umetnikov.

*

To nenavadno vprašanje se mi je z nepričakovano ostrino pokazalo pri natečaju, ki ga je razpisala Glasbena Matica za nove originalne slovenske skladbe in kjer so mi v roke prišle skladbe, pri katerih sem imel izrazit občutek, da so podnormalne. Dolžnost biti kritičen nasproti takemu občutku, da s tem sam sebi preprečim kako krivično sodbo, me je vedla do tega, da se ozrem za kriterijem po sorodnih področjih.

Kot prvi mi je prišel na misel oni novičarski poet, na katerega je sprožil Prešeren svojo ljubeznivo zabavljico: Brez cetov teče vir mu Hipokrene, in esov v pesmih njeni najti ni! Prešeren je tega pesnika z rahlo-veselim namigom na njegove ese in cete ocenil estetično, češ da so njegove pesmi brez cene in soli.

Z naše perspektive o tem, kaj je normalno, se nam zdi domislek novičarskega pesnika očividno podnormalen, ker je popolnoma brez vsakega smisla. Človek bi ga mogel razumeti edinole kot domislek za šalo, nikakor ne kot resen domislek. Čim se pojavi tak domislek kot resno mišljen, nam služita v zanesljivo kontrolo naša logika in naše življenjsko izkustvo, da lahko označimo tak domislek kot evidentno podnormalen.

In tu smo sedaj na terenu, kjer se pojem normalnega legitimno uveljavi v svetu umetnosti in umetništva. Zdi se namreč očividno, da vsak umetnik reflektira na to, da naj njegovo delo narod šteje med one duhovne tvorbe, katere zase upravičeno zahtevajo svoje mesto v zakladnici narodove duhovne kulture.

Očividno pa je, da duhovne tvorbe, ki nosijo v sebi znake podnormalnosti, nikakor ne spadajo v zakladnico narodove kulture, in da so torej z ugotovitvijo podnormalnosti diskvalificirane tako, da se pri njih ob taki ugotovitvi neha vsaka estetična ocenitev.

Vprašanje normalnosti je torej, z vidika zaklada narodne kulture, **minimalna** zahteva, kateri mora biti zadoščeno, da kaka duhovna tvorba more priti v poštev za sprejem v zakladnico narodne kulture. Omenili smo zgoraj novičarskega pesnika, ki ga je na rahlo pičila Prešernova zabavljica. Pri tem smo se lahko spomnili na podobnega poeta, ki se je pojavil po prevratu in ki ga je neki kritik koval v zvezde kot nov meteor, vendar je le ta takoj ugasnil v temo za vedno, podoben v tem res meteorju. Spomnili smo se tudi nekega nedavno na javni prostor postavljenega kipa, ki je pa prav tako v kratkem času izginil iz parka, kjer le še prazni podstavek priča o nivoju estetične ocenitve na podlagi katere so naše javne korporacije smatrale izginuli kip vrednega, da bi bil v duhovno izpodbudo vsej javnosti.

Toda kakor pri Prešernovem zgoraj omenjenem pesniku, je sploh v literaturi, prav kakor v upodabljajoči umetnosti, ki imata obe za predmet zunanji svet in človeško življenje v njem, kontrola normalnosti ali podnormalnosti, kakor se zdi, dobro dana z življenjskim izkustvom in njegovo logiko.

Toda takšne in toliko zanesljive kontrole, se zdi, da ni v svetu, ki je tako čudovit in obenem tako misteriozen, kakor je svet glasbe. Treba je poseči globlje, če hočemo priti do nekega kolikor toliko zanesljivega merila.

*

Da je omogočil človeško družbo, je Stvarnik človeka i telesno i duhovno ustvaril na prečudovito smotern način; ustvaril ga je tako, da si v tisoč milijonih ljudi nista niti dva povsem enaka, ne po obrazu, še manj po svoji duši; ustvaril jih je tako, da je povprečnih, normalnih ljudi ogromna večina in da izrazitejše nadarjenih pride za vsako panogo duhovnega izživljanja komaj na stotisoč ljudi po eden. Normalni človek je s svojo številčno ogromnostjo garancija stabilnosti življenja, nadarjeni človek pa je v človeški družbi kot močan motor, ki poganja soljudi k vedno novemu gibanju in napredku.

Prav tako je **omejenost** človeškega duha, povsem raznolika v raznih individuih, eden izmed bistvenih pogojev za koristno sožitje v družbi, ko je po svojih raznolikih sposobnostih človek drug drugemu potreben.

Omejenost človeškega duha pa bi človeku delala življenje pretežko, če ne bi obenem bila človeška duša opremljena z lastnostjo, ki dela človeku življenje ne samo znosno, navzlic človeški omejenosti, temveč, ki človeka postavlja za vladarja. Ta čudovita njegova lastnost je: skrivnostna **urejenost** njegove duše. Ta urejenost je tista čudežna moč, s katero si je človek, pa najsi je kdaj bil na še tako primitivni stopnji življenja, spravil ves kaos življenja, ki ga obkroža, v tak miselni red za svojo življenjsko potrebo, da je bil sposoben ne samo se vzdržati in kljubovati vsemu, kar bi utegnilo ogražati njegovo življenje, temveč celo suvereno obvladati življenje.

Tako pogledano je vsaka kaotičnost človeški duši protivna, je tako rekoč protičloveška. Zakaj človeška duša je nevzdržno in neprestano na delu, da bi razbila kaotičnost in našla v njej na zakršen koli način neko urejenost, ali če se to ne da, jo odbila kot nedostopno

S to mislijo na urejenost duše kot eno bistvenih lastnosti človeka se približamo problemu glasbenega normala.

In tu se pokaže, da ima vsak narod — izvzemši seveda muzikalno gluhe ljudi — globoko zakoreninjeno čustvo za neko ure-

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

11. Od kod izvira označba alfa za prvo črko v abecedi?

12. Kaj je heraldika?

13. Kaj pomeni beseda geopolitika?

14. Kako se imenuje z znanstvenim izrazom živalstvo nekega določenega področja?

15. Kateri znameniti govornik starega veka je začel svojo kariero z nerodno govorilno napako?

*

16. Naloga z magičnim kvadratom, ki smo vam jo zadali v prejšnji številki, se vam je zdela nemara prelahka. Poskusite z naslednjo, ki je na videz še lažja: V kvadrat z isto tako devetimi polji postavite tri števila po trikrat tako, da bo njihova vsota v vse smeri 9.

*

17. Koliko je bilo gosi?

Ugankarski stric je videl, kako so gnali trop gosi na pašo, in sicer je tekla ena gos pred dvema, ena je bila med dvema, ena pa je šla za dvema. Koliko je bilo torej gosi?

*

18. In koliko je bilo miši?

Stric je v četverokotni sobi opazil tudi družino miši. V vsakem kotu je sedela po ena miš in je imela pred seboj tri miši. Vseh skupaj je bilo torej — — ?

*

19. Ni treba, da bi izračunali, samo tako približno si odgovorite na vprašanje: Kaj bi izpolnilo bolje dobo 1 bilijona sekund — doba enega človeškega pokolenja ali doba milijona človeških pokolenj? (Kot povprečje človeškega življenja vzemimo 30 let.)

*

20. Kaj je težje?

Nekdo nas je v družbi vprašal, kaj je težje: kilogram vate ali kilogram železa. Res se je našel možak, ki je šel v past ter odgovoril, da je kilogram železa seveda težji. Med tem, ko smo se vsi ostali temu odgovoru krohotali, pa nam je ugankar postregel z eksperimentom, ob katerem nas je smeh kmalu minil. Izrezal je kos papirja, da je imel obliko in velikost nekoliko večjega novca, nato nas je pozval, naj oboje, papirno ploščico in novec, spustimo istočasno na tla. Seveda je novec tla prej dosegel nego papirni krožec, to se nam je zdelo povsem naravno. Tedaj pa nas je ugankar presenetil s pozivom, naj izvedemo stvar tako, da bosta novec in papir dosegla tla istočasno. Vsi naši poskusi v to smer so bili zaman, tudi s tem, da smo poskusili malo posleparitì in spustiti papirni krožec malo prej čez mizni rob nego novec, niso imeli nobenega uspeha, novec je bil le prej na tleh. Na zadnje pa je ugankar v naše začudenje izvedel eksperiment vendarle tako, da sta zletela oba predmeta istočasno na tla in jih istočasno tudi dosegla. Kako je po vašem mnenju to napravil? Pripominjamo, da ni bilo vmes nobene potegavščine, mož papirnega krožca nikakor ni prilepil na novec, kakor ste si v prvem trenutku morda mislili, temveč vsa stvar se je izvršila čisto fizikalno.

Rešitve nalog v »Jutru« 24. t. m.:

1. Svetlobni žarki se širijo z brzino približno 300.000 km na sekundo.

2. Cankar se je rodil na Vrhniki.

3. Nasprotje »absolutnega« je »relativno«.

4. Ameriškega kmetovalca imenujemo farmarja.

5. Ksenokratija je tuje gospostvo, vlada tujega ljudstva nad drugim ljudstvom.

6. Rešitev nikakor ni nemogoča, kakor ste si mislili tisti, ki ste poskušali sestaviti pretete trikotnike na ploščini mize in niste mogli pri tem zapreti nič več nego dva trikotnika. Sestavite pa namesto ploskovnega lika prostorninski lik, trostransko piramido, in takoj se boste prepričali, da predstavljajo njeno površino z osnovno ploskvijo vred v resnici štirje enakostranični trikotniki!

7. Nove besede so: 1. dno, 2. top, 3. dva, 4. rok, 5. Ema, 6. les, 7. ost, 8. sto, 9. koš. Srednje črke druga pod drugo dado: Novo mesto.

8. Magični kvadrat morate sestaviti tako-le:

9	8	10
10	9	8
8	10	9

9. Ena petina treh jabolk je enaka trem petinam enega jabolka in zato enaka trem petindvajsetinam petih jabolk.

10. Štedljiva Škota sta si za vožnjo domov izmenjavala vozna listka, da jima ni bilo treba plačati voznino še enkrat. Listka sta veljala kakor je navada, eno samo uro in za vožnjo nazaj zakasneli Škot ni mogel več uporabiti listka svojega prijatelja, saj je moral še kositi.

Nove določbe o registru prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine

POGLAVJE II.

Vpis sprememb, nastalih zaradi gibanja stalnega prebivalstva

1. del

Sporočilo občinskemu anagrafičnemu uradu o spremembah, nastalih zaradi naravnega gibanja prebivalstva.

Čl. 8. Sporočilo o spremembah, nastalih zaradi porok, rojstev in smrti, ki se nanašajo na stalno prebivalstvo občine, mora prejeti občinski anagrafični urad od:

a) verskih oblastev, ki opravljajo posle vodij civilne matice (župnikov, pastorjev itd. dotične občine ali drugih občin); za osebe, ki so se poslužile teh oblastev;

b) civilnih oblastev, ki opravljajo posle vodij civilne matice (okrajnih načelnikov in komisarjev okrajnih načelstev, ozir. za mesto Ljubljano župana): za osebe, ki so se poslužile teh oblastev.

Omenjeno sporočilo mora biti spisano na posebnih tiskovinah, in sicer:

1. Sporočilo o poroki (obrazec Po bis v črnem tisku na roza papirju);

2. Sporočilo o rojstvu moške osebe (obrazec Rm bis v črnem tisku na modrem papirju);

3. Sporočilo o rojstvu ženske osebe (obrazec Rž bis v rdečem tisku na modrem papirju);

4. Sporočilo o smrti moške osebe (obrazec Um bis v črnem tisku na belem papirju);

5. Sporočilo o smrti ženske osebe (obrazec Už bis v rdečem tisku na belem papirju).

Omenjena sporočila morajo biti odposlana občinskemu anagrafičnemu uradu po omenjenih oblastvih v teku 48 ur po izvršenem zapisu.

2. del

Prijave občinskemu anagrafičnemu uradu o spremembah, nastalih zaradi socialnega gibanja prebivalstva.

Čl. 9. Vsaka oseba, ki se preseli iz ene občine pokrajine v drugo ali v drugo pokrajino Kraljevine ali ki se izseli v inozemstvo z namenom, da si tam ustanovi lastno stalno bivališče, mora pred odhodom to prijaviti anagrafičnemu uradu občine, kjer je vpisana na posebnem, za to določenem obrazcu E (prijava izselitve, tiskana na zelenem papirju).

Vsaka oseba, ki ustanovi lastno stalno bivališče v kaki občini pokrajine in prihaja iz druge občine iste pokrajine ali iz druge pokrajine Kraljevine oziroma iz inozemstva, mora to prijaviti anagrafičnemu uradu občine, v katero se je priselila, na posebnem, za to določenem obrazcu F (Prijava vselitve, tiskana na modrem papirju) v roku 10 dni od dneva preselitve.

Če gre za osebe, ki so pod očetovsko oblastjo, pod varuštvom ali skrbstvom, tedaj morajo vložiti omenjene prijave osebe, ki izvršujejo očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo. Te osebe morajo sporočiti svoje podatke ter navesti svoje stanovanje. Te podatke je treba vpisati v družinsko polo, ki nosi ime osebe, ki je pod očetovsko oblastjo, pod varuštvom ali skrbstvom oziroma v družinsko polo družine, h kateri se priseli.

V primeru preselitve cele družine mora prijaviti družinski poglavar sebe in vse njene člane, vštevši služinčad in druge osebe, ki jih vzame s seboj.

Če pa priseljenec (tujec ali italijanski državljan) prihaja iz inozemstva, je treba ne samo opraviti predpisano prijavo, ampak predložiti tudi potni list ali drugo listino, ki naj dokaže njegovo istovetnost. Tujci morajo tudi dokazati, da pripadajo arijski, oziroma drugi nežidovski rasi; razen tega morajo podkrepiti prošnjo za vpis z listinami, ki naj dokažejo nujnost njihovega trajnega bivanja v občini zaradi dolžnosti, službe ali druge stalne zaposlitve ali iz drugih upravičenih razlogov. Vpis se tujcem ne sme dovoliti, če z listinami ni izkazan eden izmed omenjenih razlogov.

Ako oseba, ki prihaja iz inozemstva, vodi s seboj tudi družino, mora predložiti avtentične listine, ki naj dokažejo njeno sestavo.

Od obveznosti prijave je izvzeto vse tuje diplomatsko in konzularno osebje, kakor tudi ostalo od njega odvisno tuje osebje.

Čl. 10. Kdorkoli se preseli iz ene hiše v drugo hišo iste občine ali iz enega stanovanja v drugo stanovanje iste hiše ali od ene k drugi rodbini ali zajednici (vštevši v tem zadnjem primeru podnajemnike, strežno osebje, stalne člane zajednice itd.), mora to prijaviti anagrafičnemu uradu občine na posebnem obrazcu G (Prijava spremembe stanovanja, tiskana na belem papirju) in to v teku 10 dni od dneva vselitve v novo stanovanje.

V tej prijavi je treba navesti prejšnje in novo stanovanje, ime in priimek družinskega poglavarja in imenski seznam vseh članov družine, vštevši služinčad. Če gre za osebe, ki so pod očetovsko oblastjo, pod varuštvom ali skrbstvom, tedaj morajo vložiti omenjene prijave osebe, ki izvršujejo očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo, tako kakor je določeno v predhodnem členu.

Čl. 11. Kdor iz katerega koli naslova upravlja hiše ali prostore, ki so namenjeni za stanovanja, mora prijaviti anagrafičnemu uradu vse spremembe najemnikov na posebnem obrazcu H (Prijava najemodajalca o selitvah najemnikov, tiskana na belem papirju).

Te prijave se morajo podati v 10 dneh od izselitve ali vselitve najemnika v stanovanje.

Omenjeni upravitelji morajo prijaviti priimek, ime in očetovo ime najemnika, ki se izseli ali vseli, dalje ulico, hišno številko in eventualno stopnišče, nadstropje ter notranjo številko stanovanja, ki ga zapusti ali se vanje vseli. Prijavo je treba podati tudi, če gre za preselitev iz enega v drugo stanovanje iste hiše.

Če se najemnik priseli iz druge občine, je treba navesti tudi občino, iz katere najemnik prihaja.

Čl. 12. Vsak družinski poglavar mora sporočiti v 10 dneh občinskemu anagrafičnemu uradu na posebnem obrazcu K (Prijava o gibanju oseb, ki stalno bivajo v družini ali zajednici, tiskana na belem papirju) priimek in ime ter zahtevane podatke glede oseb, ki pridejo v njegovo družino z namenom, da v njej stalno žive, ali ki iz nje odidejo (vštevši italijanske državljane, ki so uslužbeni pri tujih diplomatskih in konzularnih uradih, in italijanske državljane, ki so honorarni konzuli drugih držav).

Fronte russo: Lo stato impraticabile delle strade a causa del disgelo — Z ruske fronte: Ceste so postale zavoljo tajajočega se snega neuporabne

Čl. 13. Poglavarji zajednic so dolžni podati slična obvestila na posebnem obrazcu K (Prijava o gibanju oseb, ki stalno bivajo v družini ali zajednici, tiskana na belem papirju) — na način in v rokih, predpisanih za družinske poglavarje — kolikor se tičejo sprememb pri osebju ravnateljstva, uprave, pri uslužbenskem ali pomožnem osebju, kakor tudi pri osebah, ki so trajni gostje zajednic in o katerih je govora v čl. 4. (vštevši italijanske državljane, ki so uslužbeni pri tujih diplomatskih in konzularnih uradih in italijanske državljane, ki so honorarni konzuli drugih držav).

Čl. 14. Uprave, uradi in javne ustanove (civilne in vojaške), tudi tiste z avtonomno ureditvijo, ter javne in privatne ustanove, ki so podrejene državnemu skrbstvu, nadzorstvu in pregledu, katerih vzdrževanje podpira država s trojnimi prispevki, so dolžne prijaviti spremembe stalnega bivališča svojih uslužbencev v desetih dneh po izvršenih preselitvah.

Čl. 15. Prijave sprememb iz členov 9., 10., 11., 12., 13. in 14. se lahko opravijo osebno ali po drugi osebi, ki je za to pooblaščena ali pa s priporočenim pismom.

Za vsako prijavo ima prizadeta oseba pravico zahtevati od občine potrdilo.

Čl. 16. Vsa občinska oblastva in uradi, ki izdajajo ukrepe, ki bi mogli neposredno ali posredno zadevati anagrafično službo, so dolžni te takoj sporočiti anagrafičnemu uradu, ki mora nemudoma poskrbeti za ustrezajoče zapise v registru prebivalstva.

Kako bo z izleti v vesoljstvo

O problemu, kako bi premagali težnost in poleteli v prostornino vesoljnosti, o problemu, ki že od pradavnih časov zanima človeški rod, je govoril na nekem predavanju v dunajski Uraniji Erich Dolezal. Marsikomu se bo videlo morda neprilično, govoriti in premišljati v teh časih o takšnih stvareh, toda raziskovalec je odgovoril na to tako, da je omenil najnovejše pridobitve tehnike in dokazal, da skuša baš naša doba dokončno rešiti to vprašanje. Težava je slej kakor prej v tem, da še ne poznamo pogonske snovi, ki bi bila dovolj lahka in dovolj zmogljiva, da bi zračno raketno vozilo osvobodila težnosti in ga pognala v prostor med planeti. Raketa na smodnik je že davno znana in njena zmogljivost je vsega upoštevanja vredna, toda smodnik je pretežak. Zadnje poskuse v tem področju so napravili s tekočimi pogonskimi snovmi in tu, meni raziskovalec, je pričakovati nadaljnjega napredka. Med tem pa se nadaljujejo tudi raziskave o silah, ki se spraščajo pri drobitvi atomov. Če bi tu dosegli praktično uporabne rezultate, bi namah razpolagali s snovmi in silami za potovanja v medzvezdni prostor. Vsekako pa je predavatelj prepričam, da se bodo dale te stvari uresničiti.

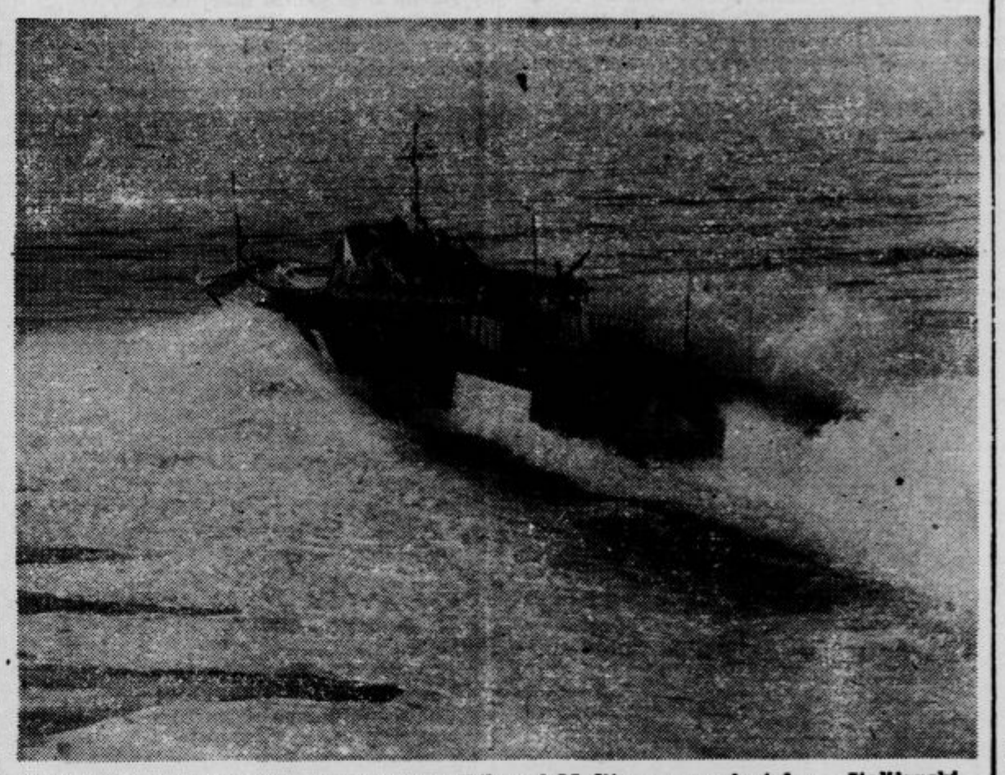

M.A.S. italiani in crociera antisommergibile nel Mediterraneo orientale — Italijanski brzi motorni čolni iščejo sovražnih podmornic v vzhodnem Sredozemlju

VSAK DAN ENA

BOJNA LADJA

»Dragi prijatelj, ženitev je tiha luka, v kateri se srečata dve življenjski ladjici!«

»Za vraga, potem sem jaz menda srečal bojno ladjo!«

*

»Halo, ali je tam gospodična Olga?«

Da.«

»Ali bi šli nocoj z mano? Najprvo obiščeva gledališče, potem popijeva kje kozarec piva.«

»Strašno rada! Kdo pa je pri aparatu?«

jenost glasov, torej za svojo tonaliteto. Njegova narodna melodika se giblje v tej tonaliteti. Naš narod ima svoje tonalitetno čustvovanje. Kak drug narod, recimo bolgarski, ima drugačno tonaliteto v svojem čustvovanju, tudi drugačno ritmiko mogoče, ali brez dvoma urejenost.

Povsem neurejenega, povsem kaotičnega glasovnega čustvovanja nima noben narod na svetu, zakaj v tem svojem temelju, v temelju urejenosti, je človeška duša pri vseh narodih in vseh tisočletjih človeškega rodu enaka, to je človeška.

Če tako pogledamo na glasbo, vidimo, da je tako zvana atonalnost, seveda v strogem smislu te besede, istovetna s kaotičnostjo in je torej smatrati stvar, ki bi bila komponirana strogo atonalno, za očividno **nenormalno,** ker nasprotuje človeškemu bistvu urejenosti.

Ne prezremo pa pri tem, da se beseda atonalnost mnogokrat ne rabi v strogem smislu, temveč je v smislu harmonične pestrosti, kar z našim izvajanjem ne more biti zadeto.

Prijatelj, s katerim sva se pogovarjala o teh ne kaj lahkih stvareh, je po pravici menil, da je sodba o tem, kdaj je nekaj še normalno ali pa že pod normalo, teoretično lažja, kot je pa praktično težavna in nevarna. Toda tako je z vsako javno izrečeno sodbo, tudi v manj važnih človeških stvareh, kot so pa stvari duhovne kulture kakega naroda. Tako zahteva seveda tudi sodba o podnormalnosti kake duhovne tvorbe poleg skrajno vestne tenkočutnosti tudi vse energijo moralne odgovornosti.

Naše strokovno besedje in izrazje

(Konec.)

»Kljuka po Schmerzu« bi bilo prav, če bi na to pripravo pritiskali, ker pa z njo vlečemo, je to **kavelj po Schmerzu.**

Kožnih šivov ne »odvzamemo« in šivov ne »razpustimo«, marveč **šive poberemo, robove rane razkrečimo, rano pa odpremo.**

Ne »odmakneta se sklepna robova pogačice in prelomni ploskvi režita«, marveč **robova se razmakneta.**

»Hodilni stremen« za Gehbügel in »streme za natego« za Extensionsbügel — meni se zdi oznaka **locen** za oboje dosti smiselnejša.

»Prikrajšan ud«, »okrajšava« — **skrajšan ud, skrajšava,** kakor pravilno rabi pisatelj proti koncu knjižice — prikrajšam namreč koga za kaj (za pravico in podobno).

Ustalitve udov ne »pretrgamo«, marveč ustalitev **ukinemo.**

Stirnlappen ni »čelna loputa«, ker tu prav nič ne loputa, marveč **čelni možgani.**

»Bolniški zdravnik«. Spitalsarzt je **bólnični** (bólnica) ali **bolnišnični** (bolnišnica) zdravnik.

»Mavčeva cev« za Gipsröhre. Gipsröhre pravimo samo pri mavčevem škornju, to pa je po slovensko **mavčeva golenica.**

»Zvezdnat prelom pogačice« bi mogli reči takrat, če bi bilo pri tem zlomu polno kostnih zvezd — zvézdnata noč, zvézdnato nebo; ker pa je ta zlom pogačice zvezdi samo podoben, je **zvézdasti zlom.**

»Zrnate klešče« za Kornzange. Kar je zrnato, je iz zrnja, te klešče pa imajo svojo oznako odtod, ker so jih skonstruirali za to, da so z njimi jemali fižolova in druga zrna iz nosnic in ušes. Danes je ta njihova prvotna naloga malenkostna, danes jih rabimo, da z njimi prijemljemo vse mogoče stvari, zato ji po slovensko pravimo **prijemalka,** ki je resda nekoliko širok pojem, ki ga pa vendarle lahko uporabljamo, če drugim vrstam klešč rečemo drugače: **žilna precépka** (Arterienklemme), **ostra prijemalka** (Kugelzange), dočim ostane mednarodna pinceta pinceta.

Dr. **Bajc** ima tudi svoje posebnosti: **posledicam poškodb** pravi »nasledki poškodb«; bolnika »upoti« v bolnico namesto **napóti;** pozicijo »zadrži« namesto **obdrži;** piše »objem noge« za Fußumfang namesto **obseg** ali **obsežek;** računa odstotke rente »za pokvarjeno roko« (boljše: gornji ud) in za okvare nog (dolnji ud); pozna »nereponirani« in »habituelni« izvin v tabeli, v knjigi pa piše pravilno **o izpahih** (luksacijah), ki edini morejo biti nereponirani, neuravnani, dočim pri zvinu ni česa reponirati, ker ni nič zmaknjenega; enkrat piše »mehur, sečevod in črevesa«, drugič pa »mehur, sečna cev in črevesa« — pa je razlika med enim in drugim: sečevod namreč je ureter, zveza med ledvico in mehurjem, **sečna cev** pa je urethra, cev, po kateri prihaja voda iz mehurja.

Dr. **Bajc** se je šolal za zdravnika na nemških visokih šolah in se v svoji knjižici opira na nemško knjigo. Naravno je, da se pozna ta vir njegovega strokovnega znanja v njegovem izražanju. Naj navedem nekoliko stavkov, ki bodo to pokazali, in obenem navedem, kako bi to povedali po slovensko.

»Nekaj ur trajajoč pojavov prost presledek« bi se reklo po naše: **presledek, ki je bil brez pojavov nekaj ur.**

»Diagnozi dostopen« — **spoznáven.**

»Nastoni ohromitev možganov« — **možgani ohromé.**

»Poke loban'e brez rentgena, diagnozi po navadi splóh niso dostopne« — **se ne dado ugotoviti, dognati, spoznati.**

»V smislu povrnitve funkcije« — **da bi funkcijo povrnili, oživili, ohranili.**

»Okuženje sečnih potov le redko izostane« — **mokrila se le redkokdaj ne okužijo.**

»Po odvzemu mavca, mavčeve obveze« — **po od- ali razmavčenju.**

»Nategovalni aparat« — **natezalnik.**

»Natego odvzamemo« — **snamemo.**

»Oklep pravilno naložiti« — **napraviti.**

»Odlomek, oprščen zveze s celim udom« — **brez zveze.**

»Preden še nastopi oteklina» — **dokler še ni otekline, dokler ud ne oteče.**

»Strokovno dobro podkovani zdravnik« — **izvédeni, vešči zdravnik.**

Tiskovna pogreška je tóle »pritisk strnjenega mavca« — **mavec se strdi,** je torej **strjen.**

V zdravniški besedi je važno tudi to, kako uporabljamo mednarodne zdravniške oznake, ki so večinoma latinske oz. imajo latinsko obliko. Naš pisatelj se še precej drži načela, ki sem ga dal v Zdravniškem vestniku in Kliničnem besednjaku: da namreč vzamemo tujko, tako kot je, kot slovensko besedo, jo po slovenskih slovniških pravilih spólimo in sklanjamo (izjeme so le tiste oznake, ki imajo v slovenščini že popolnoma udomačeno obliko n. pr. sanatorij, sterilnost, ekstremiteta, psihoza, asistenca, puls, organizem). Našemu pisatelju se vidi, da mu še manjka vaje v tem. Tako n. pr. rabi »kondil« namesto **kondylus«;** »simpatik« namesto **sympathikus;** »proces« namesto **processus** (na kosti), pač pa dobro »bolezenski proces je umirjen«; »osteomielitida« namesto **osteomyelitis,** »prelom acromia« namesto **akromiona,** »ahilova kita« namesto **Ahilova** (Adamovo jabolko!) itd.

Naj bo zadosti! Iz vsega navedenega je jasno, kako potrebno je, da v strokovnem pisanju drug drugega opozarjamo na nedostatke, ker le tako si bomo mogli izklesati strokovno besedo, ki bo slovenska, preprosta in točna.

Dr. Mirko Černič

ZAPISKI

Italijanski prevodi iz poezij S. Gregorčiča. V »Meridiano di Roma« z dne 24. t. m. so izšli prevodi z naslovom »Liriche di S. Gregorich«. Gre za pet pesmi Simona Gregorčiča v prevodu odličnega poznavalca slovenske literature prof. Bartolomea Calvija. Prevajalec je prelil v Dantejev jezik pesmi »Uvod« k prvemu zvezku »Poezij« (Poet. le malokomu znan), »Prijatelj in senca«, »Lastovkam«, »Njega ni« in »Veseli pastir«. Prevodi so neprimani, vendar je čutiti prevajalčevo skrb, da bi čim verneje podal v italijanščini Gregorčičeve značilne stihe. To mu je tudi uspelo. Naj navedemo samo »Uvod«:

Il poeta, noto solo a qualcuno
Giace a brani pel mondo;
Per presentarvi la sua statura,
Ne raccolsi le membra sparse —
Non tutte!... ma chi osserva bene queste,
Ne riconosce la testa e il cuore.

Senečićeva drama na graškem odru. Gledališče v Gradcu je uprizorilo te dni novo dramo hrvatskega pisatelja, sedanjega tiskovnega atašeja hrvatskega poslaništva v Bratislavi Gena R. Senečića »Očka Stanić«. »Tagespost« prinaša oceno Franza Nabla, ki označuje Senečićevo delo kot miljejsko dramo, kakor so bile priljubljene v začetku stoletja, kot ljudsko igro s poudarjeno moralno tendenco. In prav ta morala, ki čedalje bolj izpodbuja k človeški dobroti, je dala razpoloženju občinstva neki topel ton. Brez nje bi nekoliko šibko dejanje utrujalo in bi ga občinstvo teže preneslo. Glavno vlogo je igral Eugen Einsenlohr, med ostalimi pa je omenjen tudi igralec Eduard Kossovel.

Kulturno sodelovanje Hrvatske, Slovaške in Rumunije je bilo na bukareškem sestanku pisateljev postavljeno na programsko podlago. Prihodnje leto bo v Zagrebu kongres književnikov iz teh dežel. Sklenjena je bila izdaja skupne bibliografije ter določena izmena dramatskih in pripovednih del. Literarni časopisi bodo posvetili vsako leto po eno številko ostalima dvema narodoma. V načrtu so posebne štipendije za trimesečno bivanje pisateljev v posameznih deželah.

Hrvatski državni konservatorij je priredil v Gradcu koncert s programom, ki je obsegal izključno skladbe sodobnih hrvatskih skladateljev.

Novele Milana Begovića. Dramatik in pisatelj Milan Begović je izdal pri zagrebškem založniku Veizeku novo zbirko svojih novel z naslovom »Puste želje«.

Kronika

* **Smrt zglednega gospodarja.** — V Mernu pri Gorici je 13. tega meseca umrl veletrgovec g. Josip Marmolja v visoki starosti 85 let. Pokojnik je iz male vaške štacune ustvaril bogato veletrgovino z jestvinami, deželnimi pridelki in drugim blagom, ki je slovela po vsem Goriškem. Vzoren mož-poštenjak, pravi selfmademan, je z vztrajno pridnostjo, skrbnim gospodarstvom, trezno varčnostjo in neumorno podjetnostjo zaslovel v domači občini in vsej njeni okolici. V svoji mlajši dobi je nastopal tudi v javnem življenju kot napreden gospodarstvenik ter je pred svetovno vojno vestno opravljal mnoge občinske in županske posle. S svojimi bogatimi izkušnjami je pomagal mnogih prijateljem s tehtnimi praktičnimi nasveti in živel v složnem sporazumu z vsemi. Njegovo smrt objokujeta sinova Rihard in Mirko ter hčerka Vera Leštan, soproga železniškega uradnika v Ljubljani. Podjetja nepozabnega očeta bosta nadalje vodila sinova. Pokojnemu bomo ohranili blag spomin.

* **Zavod za raziskovanje koroške dežele** je ustanovljen v Celovcu. Povod ustanovitvi je dal nedavni obisk ministra Rusta na Koroškem. Posamezne veje novega zavoda bodo pričele z delom že ta mesec. Za vodjo novega zavoda je postavljen prof. dr. Eberhardt **Kranzmayer,** docent za nemški in slovenski jezik na vseučilišču v Monakovem. Dr. Kranzmayer je doma s Koroškega in sodeluje pri posebni komisiji bavarske akademije znanosti, ki sestavlja slovar raznih narečij v Nemčiji. Do konca poletnega semestra bo ostal še v Monakovem. Novi zavod v Celovcu bo imel razne odseke, toda z enim samim ciljem, da bi dokazal pranemški značaj obmejne koroške dežele in njenih prebivalcev. Raziskovali bodo plemena in naselitev, imena in narečja, arheologijo in umetnostno zgodovino. Oddelki bodo imeli svoje raziskovalne skupine. Za izpodbujanje znanstveniškega naraščaja bodo razpisane različne nagrade.

* **Izumiteljska tekma v Italiji.** Duceju je bilo predloženo obširno poročilo o letošnjem uspehu tekmovanja izumiteljev, kakršno je v Italiji običajno vsako leto ob »Dnevu tehnike«. Preizkuševalni zavod italijanskega raziskovalnega sveta je prejel v oceno 762 izumov. Od tega jih je zavod pozitivno ocenil 243, kar je prav lep uspeh. Nadaljnjih 95 izumiteljev je doseglo delni uspeh, 65 izumov pa je bilo začasno zavrnjenih.

* **Izreden uspeh italijanskega filma.** Te dni je bila v vodilnem budimpeštanskem filmu premiera italijanskega filma »Nonini sul fondo«, po madžarsko »A 103«. Podmornica 103 je že 40 ur pod vodo, ko prejme brezžično povelje, da se mora spet dvigniti na gladino. Signalne svetilke začno goreti, zadonijo povelja, stroji so v polnem obratu, opazovalec najavi, da se bliža ladja. Naenkrat se prične obupna borba, kajti opazovalec javi, da je ladja tik nad podmornico. Katastrofa bi se dala morda še preprečiti, toda začuje se mogočen pok, voda udre v del podmornice, ladji sta trčili. Podmornica se potopi in pristane na dnu. Sledijo prizori, ki človeka pretresejo. Prične se borba za življenje in za rešitev podmornice. V službo stopijo tehnični čudeži moderne podmorniške vojne. To ni kulturni film, marveč z umetnimi sredstvi izgrajena drama iz življenja in borb podmorničarjev. Sodelujoči niso poklicni igralci, marveč resnični vojaki. Film je dosegel v Budimpešti popoln uspeh.

* **Italijanski filmski igralci na Dunaju.** Na povabilo državne filmske zbornice v Berlinu so se pripeljali na binkoštno nedeljo na Dunaj italijanski filmski igralci Germana Paulieri, Elisa Cegani, režiser Allesandro Blasetti, dr. Nino Doletti, Enrico Glori, režiser Freda in Antonio Latanza. Na Dunaju ostanejo štiri dni in jim je dana prilika, da se seznanijo z dunajskimi odrskimi in filmskimi igralci zavoljo poglobitve bodočih stikov.

* **K letošnjim konjskim dirkam na Ovenu pri Ljutomeru** je, kakor poročajo štajerski listi, prihitelo okrog 7000 gledalcev. Ljutomer in okoliške vasi so bili okrašeni z zastavami Z vozovi in na kolesih so prihajali gledalci, ki so potem vsi z enakim zanimanjem sledili poteku tekme, kajti vsak izmed njih ima kakršne koli odnošaje do žlahtnega konjskega plemena na Murskem polju. Zato je bilo zanimanje mestoma celo hujše kakor je bilo treba. In tako se je zgodilo, da se je konj Alojza Slaviča v krasni zaključni tekmi splašil in je v galopu zdirjal skozi cilj, nakar je bil diskvalificiran. K tekmam so prihiteli tudi razni predstavniki iz Maribora in Gradca, priprave pa je vodil Franc König iz Celja, znan kot konjski sportnik že iz prejšnjih časov. Deželni hlevski mojster dr. Frank je imel pozdravni nagovor in je rekel, da so to prve ljutomerske dirke v znamenju kljukastega križa. Ljutomerska brambovska godba je nato zaigrala obe nemški himni, nakar je igrala tudi še med dirkami. Prvenstvo je dosegla štiriletna kobila »Nadja« Alojza Slaviča, ki se je izkazala z 1.36,9 na kilometer kot najhitrejša dirkačica. Priborila si je darilo mesta Gradca. Po hitrosti ji je sledila 5 letna Palestra Franca Herica s časom 1.39,4. Nadalje so se uveljavile: 4 letna Fina Ludvika Slaviča (darilo Alfreda Rossmanitha), Lija Jakoba Vavpotiča, Firlica Franca Žitka, Fina Ludvika Slaviča in Princesa Franca Jureša itd. V spominski dirki Rudolfa Warrena Lippitta je bil par Princesa in Fina z vozačem Francem Jurežem tik pred ciljem premagan od sijajno tekočega para Nadja in Lija z vozačem Alojzom Slavičem, žal pa se je Nadja splašila in je bila, kakor smo v uvodu omenili, diskvalificirana.

* **O italijansko-madžarski vzajemnosti** je predaval v vseučiliški knjižnici v Kološvaru vseučiliški profesor Camillo Pelezzi, predsednik Zavoda za fašistično kulturo v Firenzi. Camillo Pelezzi je med najožjimi Ducejevimi sodelavci in je prišel na Sedmograško, da bi osebno zbral vtise iz pokrajine, ki je bila spet priključena k Madžarski. Poslušalce je seznanil s temeljnimi načeli fašizma in je rekel: »že 25 let žive Italijani in Madžari v usodni povezanosti. Na Madžarskem sta pomen in zgodovinska črta fašizma splošno znana. Fašizem se bori za svobodno Evropo in Madžarska je v tej borbi dostojna sobojevnica Italije«. Poslušalci so predavatelju močno ploskali.

* **Najdaljši most v Srednji Evropi** gradijo v Budimpešti in sicer med Obudo in Magdolnavarošem. Načrt je bil izdelan že leta 1908. Toda prva svetovna vojna s svojimi posledicami je gradnjo preprečila. Šele pomladi 1939 so začeli graditi oporn'ke in septembra 1940 je prišla na vrsto železna sestava mosta. Most bo dolg 926 metrov in bo leta 1945 izročen prometu. Zaposlenih je 700 delavcev.

* **Trgovska družina pred posebnim sodiščem.** V Weimarju sta zakonca Oto in Marta Schneller kot trgovca z manufakturo zamenjavala tekstilno blago za živila in sta se poleg skrivne trgovine hudo pregrešila zoper določbe o cenah. Glavni krivec je bil Oton Schneller, ki ga je posebno sodišče obsodilo na smrt. Njegova žena se bo pokorila 8 let. Njegov oče, ki je shranjeval pridržano blago na svojem stanovanju, pa je obsojen na 4 mesece.

* **Pet smrtnih obsodb zaradi skrivnega klanja.** Zakonca Jožef in Marija Joachim iz Bielefelda sta se hudo pregrešila zoper nemško vojno gospodarstvo. Na svojem posestvu na deželi sta zaklala 37 svinj, 16 telet in eno govedo. Meso sta dobavljala skrivaj gostilničarjem in hotelirjem v mestu. V ta namen sta seveda imela razne pomočnike. Pred posebnim sodiščem v Bielefeldu so zatorej bili obsojeni na smrt: zakonca Jožef in Marija Joachim, zakonca Herman in Marta Eschen ter Jožef Pählar. Vrsta drugih obtožencev je bila obsojena na zaporno kazen od 2 do 10 let.

* **Kanadskim petorčkom preti konkurenca.** Kakor čitamo v baselskem dnevniku, je ob Temzi majhna vas, kjer vojni dogodki trenutno nikogar ne zanimajo. Vsi prebivalci namreč napeto pričakujejo domač dogodek, ki utegne preobrniti usodo vasi, imenovane Culham. 28 letna žena Jacka Woodleya pričakuje petorčke, kakor je to bilo ugotovljeno s pomočjo rentgena. In tako se ves Culham nadeja časti in slave. Vsa vas je v mrzličnem pričakovanju. Dobrotljive roke so že ustvarile lične posteljice, ki so po materini želji sinje pleskane. Vaščanke pletejo nogavičke, pripravljajo zavoje in čepice. Oče pričakovanih petorčkov, ki služi vojsko, je dobil dva meseca dopusta, da bo prisostvoval srečnemu dogodku. Njegovo ženo so prepeljali v porodnišnico v Abdingdonu. Zdravnik dr. Fisher, ki je napravil rentgenski posnetek, uživa polno zaupanje domače občine, saj ni zaman študiral zgodovine kanadskih petorčkov in tistih razprav, v katerih je dr. Dafoe opisal, kako je svoj čas spravil na svet kanadske petorčice. Kakor rečeno: vas Culham ob Temzi je polna vesele razburjenosti.

IZ LJUBLJANE

u— **Škerjančev klavirski trio** bodo izvajali jutri zvečer ob četrt na 7. v veliki filharmonični dvorani. Izvajal ga bo ljubljanski komorni trio (Dermelj, Šedlbauer, Lipovšek). Škerjančevo delo bi lahko imenovali heroični trio, kajti junaško-tragični element prevladuje v njem. Klena enotnost preveva to delo: prvi stavek združuje v sebi motive narodnega plesa (kolo) in lirične spevnosti, ki se smiselno kontrastirata. Drugi stavek je v svoji izredni mirnosti in nekakšni trpki lepoti postavljen kot primerno nasprotje prvemu, toda iz brezskrbne in celo razposajene glasbe prvega dela nas že privede v resnejše in trezno razpoloženje. Še večji naklon k tragičnemu zasledimo v tretjem delu, v scherin žalobne zvoke. Zaključni stavek je žalobna koračnica, katero prištevamo med najlepše stvaritve slovenske glasbene umetnosti. Je nepretrgan, presunljiv in otožen žalni spev, kakor tožba nad krivicami življenja, ki dolete tudi najzmožnejšega junaka. Poleg Škerjančevega dela bo izvajal trio še Corellia, Beethovna in Novaka. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Matice. zu, ki zlasti v triu izbira že prav mrke

u— **Zabojčke s smetmi** nekateri večkrat tudi po več dni puste čakati pred hišo na smetarja, da se na smeteh zbirajo muhe ter se iz zabojčka razširjajo vonjave po gnilobi. Zabojčki s smetmi pa nikakor niso za okras, še manj pa pospešujejo dobro zdravje našega mesta, pri sosedih pa zbujajo razne pikre opazke o redoljubnosti gospodinj, ker se po več dni ne brigajo za smeti. Toda ljubljanske gospodinje so bile že večkrat opominjane, da morajo smeti sežigati ter šele pepel odpadkov in izgorke oddajati smetarju. Prav tako vse hiše natanko vedo, kdaj voz za smeti pride v ulico, zato pa nikakor ni treba, da bi zabojčki po več dni škodili dobremu glasu Ljubljane, da je snažno mesto polno samih gospodinj, ki do skrajnosti ljubijo red. Kuhinjski in drugi odpadki morajo biti sežgani, zabojčke s pepelom in izgorki je pa dovoljeno postavljati na določene prostore šele tisto jutro, ko pride voz za smeti k hiši. Če pa površne gospodinje svojih pomočnic ne bodo naučile reda, bo mestni fizikat prisiljen predpisati zaprte smetarske zabojčke.

u— **Interesenti za semenski krompir,** ki so že vložili prošnje zanj, a še niso prišli po nakaznice, naj pridejo ponje v petek in soboto 29. in 30. t. m. v sobo št. 35 mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7. Tisti interesenti, ki pa še niso prosili za semenski krompir, naj pa vložé prošnje v tem uradu tudi v petek in soboto, po nakaznice naj pa pridejo v torek 2. junija t. l. od 8. do 12. ure.

u— **Za prešička 4 mesece zapora.** Neki delavec z Vrhnike je letos aprila ukradel Stanku Gromu 40 kg težkega prašička, vrednega okoli 600 lir. Včeraj se je moral zagovarjati pred malim kazenskim senatom. Dejanje je priznal, dokazoval je le, da je bil svinjak nezaklenjen in da torej ne gre za vlom. Priče pa so njegov zagovor zavrnile. Senat je ljubitelja mlade svinjske pečenke obsodil na 4 mesece strogega zapora.

u— **Redni letni občni zbor zadruge »Novinarski dom«** bo v nedeljo, 7. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v Novinarskem domu z običajnim dnevnim redom.

Iz Novega mesta

n— **Novomeški prazniki.** Novomeščanom je bilo vreme za binkoštne praznike naklonjeno. V nedeljo je ležala zjutraj gosta megla, ki je obetala prav lep dan. Že v zgodnjih dopoldanskih urah so močni žarki razpršili meglo in ves dan je vladalo sonce. Proti večeru pa se je nebo spet naoblačilo in v noči na ponedeljek je močna ploha dodobra namočila zemljo in osvežila ozračje. Na binkoštni ponedeljek je sonce ponovno ves dan prigrevalo. Razen šol in uradov je delo tudi v ponedeljek počivalo. Meščani so se podali v lepo okolico in je bilo mesto oba praznika dokaj zapuščeno. Na Krki so se pojavili prvi čolni in prvi kopalci, ki so se pa bolj predajali blagodejnim žarkom, kakor hladnim valovom Krke. Prav v velikem številu so Novomeščani poromali na Trško goro in v Grčevje, ki že dolgo nista zabeležili tako velikega obiska.

n— **Krava mu je požrla suknjo.** Ko je prignal posestnik Janez Ucman iz Doba pri Kronovem z napajanja domov v hlev živino in za trenutek zapustil hlev, mu je krava požrla suknjo, ki je visela v hlevu. S suknjo vred mu je tudi požrla usnjeno denarnico, v kateri je hranil poleg manjše vsote denarja, tudi osebno legitimacijo. V kratkem presledku je to že drugi primer v novomeški okolici, da je krava požrla gospodarju listnico.

n— **Pomočniški izpiti.** Te dni so bili v poslovnih prostorih Skupnega združenja v Novem mestu pomočniški izpiti iz krojaške, šivilske, kovinske, slikarske, kolarske in frizerske stroke. Izpit je opravilo 13 vajencev iz vsega okraja. Vsi so pri izpitu pokazali prav zalovoljivo znanje. Pomočniki so postali v krojaški stroki: Wolf Leopold in Kovačič Jože; v šivilski: Pavlin Frančiška; v kovaški: Blatnik Ivan, Jemec Janez in Cuklar Jože; v kovinski: Tratnik Vinko in Žonta Anton; v kolarski: Ahlin Jože in Hosta Metod; v slikarski: Knafelic Viktor in v frizerski: Pršina Stanislava in Mušek Marija.

n— **Voz ga je pokopal.** V Dolnjih Paprečah pri Veliki Loki je vozil iz gozda domov drva 20letni Vinko Ceglar. Na slabi gozdni poti se je na ostrem ovinku voz nenadno prevrnil in pokopal Ceglarja. Vendar so se k sreči drva zvalila z voza in si je tako Ceglar razen lažjih zunanjih poškodb zlomil samo levico.

n— **Mrliča je okradel.** V torek se je moral zagovarjati pred sodnikom poedincem s, o. s. Rezeljem 30letni krojaški pomočnik Leskovšek Jože in Šmarja pri Jelšah. Obtožnica, ki jo je zastopal višji državni tožilec Prijatelj, mu je očital, da je letos 24. januarja pri preoblačenju pokojnega Avgusta Laknerja v Potočni vasi odvzel mrliču zlato uro, tri pare nogavic in par rokavic. Vsi ti predmeti so bili še isti dan najdeni pri njem. Obtoženec je dejanje v celoti priznal in se zagovarjal, da je te stvari samo shranil pri sebi. Pri prvi razpravi so ga zaslišane priče obremenjevale še za druge tatvine, ki pa jih je obdolženec odločno tajil. Zavoljo pribave kazenskega lista od strani celjskega okrožnega sodišča je bila prva razprava preložena. Na sedanji razpravi pa je bilo razvidno iz dobljenega kazenskega lista, da je bil obtoženec že šestkrat kaznovan zaradi tatvin. Obsojen je na 5 mesecev strogega zapora in na izgubo častnih pravic za dobo 2 let.

Iz Hrvatske

Nemško državljanstvo morajo pripadniki nemške narodnostne skupine na Hrvatskem, ki so pristojni na ozemlje bivše Štajerske, Koroške in Kranjske, takoj zaprosijo [illegible] žavljanstvo dobe samo osebe, ki so bile 14. aprila 1941 včlanjene v Kulturbundu.

Zagrebška elektrarna ima 70.000 naročnikov. Lani je dobavila 60 milijonov kilovatnih ur, tako ima 1,054.000 m električnega omrežja in porabi letno 90 milijonov kilogramov premoga.

Darilo Bate vukovarski gimnaziji. Ob priliki proslave 50letnice vukovarske gimnazije se je spomnilo zavoda več dobrotnikov, med njimi tudi tovarna Bata iz Borova, ki je obljubila na svoje stroške izpopolniti gimnazijske kabinete, zbirke in knjižnice.

Mestno kopališče na Savi v Zagrebu bo, kakor poročajo hrvatski časopisi, odprto šele 30. t. m.

Radijski zvočniki v Tivarjevih tovarnah. Vsi prostori v tekstilni tvornici Tivar v Varaždinu bodo po sklepu ravnateljstva opremljeni z radijskimi zvočniki.

Nova imena ulic v Zagrebu. Dosedanji Washingtonov trg se bo imenoval odslej Trg monakovskih žrtev. Bivši Kralja Petra trg se imenuje zdaj Trg Kulina bana. Dalmatinska ulica nosi naziv Ulica dr. Ante Trumbića, Ljubljanska ulica se imenuje Ulica Stjepana Babičiča, Stičičeva ulica pa Ulica Petra Miljutina Kvaternika.

Otvoritev okrevališča za delavce. 31. t. m. bo otprto v Orahovici okrevališče za delavce in nameščence. Poslopje je kupil osrednji urad za zavarovanje delavcev.

128 odlikovanj železnega križa II. razreda je bilo izročenih pripadnikom hrvatskega pehotnega polka, ki se bori na ruskem bojišču. Od častnikov so odlikovani naslednji: polkovnik Ivan Markulj, poročnik Georgij Koropkin, nadporočnik Tahir Alagič, poročnik Faik Džonladič, poročnik Ibrahim Šaukušič, nadporočnik Derviš Selmanovič, poročnik Ethem Častič, nadporočnik Hamdija Čemo, poročnik Vekoslav Čušič, major Josip Pletikosa, poročnik Božo Katušič, poročnik Dinko Seršič, polkovnik Milan Desovič, nadporočnik Franjo Puškovič, nadporočnik Anton Franjič, nadporočnik Edvard Bakarac, poročnik Tomislav Anič, nadporočnik Stjepan Crnkovič, nadporočnik Stjepan Peterkoč, poročnika Ivan Granič in Franjo Jelič, podpolkovnik Marko Mesič, kapetan Franjo Mladič, kapetan Franjo Zorec, poročnik Nikola Šabski, kapetan Marijan Prišlin, poročnika Aleksander Falatijev in Melko Ostojič, poročnika Aleksander Fridrih in Ivan Zgonc, kapetan Vasilije Maljgin in poročnik Robert Merta.

Tovarniške knjižnice. Hrvatska delavska zbornica je poslala vsem zagrebškim tvornicam pozive, da ustanove tvorniške knjižnice za delavstvo.

Znižana pristojbina za telefonske razgovore med Italijo in Hrvatsko. Med italijansko in hrvatsko poštno upravo je dosežen sporazum, po katerem se kot čas slabega prometa določajo ure od 19. do 8. zjutraj. V naročbi so razgovori v tem času za 50 odstotkov cenejši, za navadne razgovore pa je treba plačati 60 odstotkov normalne pristojbine.

Gradnja židovskega naselja v Osjeku. Policijska oblast v Osjeku je pozvala vse moške Žide od 15. do 55. leta ter neporočene Židinje od 14. leta naprej, da se vsak dan javijo na delo pri gradnji židovskega naselja v okolici mesta.

Sarajevo v filmu. V Sarajevo je prispela skupina članov hrvatskega filma, ki bo po naročilu državnega poročevalskega in propagandnega urada snimala zgodovinske znamenitosti mesta.

Vinogradi lepo obetajo. Iz vseh hrvatskih krajev prihajajo poročila, da vinska trta kar najbolje uspeva. Čeprav je bila izredno huda zima, je le malo trt pozeblo. Edina težkoča je v pomanjkanju modre galice, ker je peronospora v nekaterih krajih že začela svoje pogubno delo.

Razširjenje pristanišča na Koločepu. Z odlokom poveljništva mornarice se bodo še letos pričela dela na razširjenju pristanišča čelo Gornje na Koločepu. Proračunska vsota znaša 800.500 kun. Licitacija bo 15. junija.

Razširjenje telefonskega omrežja. Te dni so bila zaključena dela na montaži novih telefonskih avtomatskih podcentral v Vrapču in Podsusedu. Centrala v Vrapču ima 100 številk, v Podsusedu pa 50 številk. V nekaj dneh bosta zvezani z glavno telefonsko centralo v Zagrebu.

350 milijard je vredno nepremično premoženje rumunskih Židov

V deželah evropskega jugovzhoda je židovsko vprašanje še vedno v središču javnega zanimanja in javnih razprav. Mnogi opazovalci so mnenja, da še ni dosežena popolna rešitev židovskega problema, čeprav je izvedeno razlaščenje židovskih posestev in so Židje izključeni iz gospodarskega življenja in iz svobodnih poklicev. To je resnično, toda pogosto pozabljamo, da je razlog temu v posebni strukturi jugovzhodnega židovstva. To se najbolje lahko vidi na primeru Rumunije, kjer je židovsko prebivalstvo posebno številno in šteje okoli 600.000 ljudi. To število pa obsega samo prave Žide; koliko je mešancev, se bo videlo po končanem štetju v teku tega meseca.

Naseljevanje Židov v Rumunijo se je začelo v začetku 19. stoletja, ko se je na desettisoče Židov preselilo tja ali iz Galicije ali iz Rusije. Rumunske kneževine, ki so tedaj nastajale in v katerih se je začela razvijati trgovina in industrija, so se zdele Židom obljubljena dežela. Rumunskega meščanstva, ki bi se uprlo gospodarskemu preplavljenju Židov, ni bilo in se tudi kasneje v večji meri ni razvilo. Kmetje so se sicer Židom upirali, zlasti židovskim zakupnikom zemlje, toda državna oblastva jih niso podpirala. Tako je prišlo do tega, da so židovski dohodki znašali še pred petimi leti bajeslovno višino 65.5% vsega rumunskega narodnega gospodarstva. Doslej še niso zbrani točni podatki o vrednosti židovskih posestev, ki jih je zadnja leta razlastila vlada Urad za podržavljenje teh posestev pa računa njihovo vrednost na 300 do 350 milijard lejev.

Žido v ni bilo težko izločiti iz rumunskega kulturnega življenja, pač pa jih je mnogo težje iz gospodarskega. Medtem, ko so večja podjetja lahko izročili v arijske roke, se je pri brezštevilnih malih podjetjih pojavilo vprašanje, kje najti sposobne ljudi, ki bodo mogli naprej voditi prevzeta podjetja. Pomanjkanje obrtnikov, posebno v malih mestih in vaseh, se ne da od danes do jutri nadoknaditi. Marca meseca so v Bukarešti prekontrolirali dovoljenja za zaposlitev Židov in dobili nič kaj ugodno sliko. Na 133.828 arijskih nameščencev odpade še vedno 9399 Židov, ki jih bo mogoče šele postopno zamenjati, ko se bo izobrazilo potrebno število Rumunov. Od nameščenih Židov je 30 ravnateljev, 3 namestniki ravnatelja, 107 na vodilnih mestih, 85 prokuristov, 55 lekarnarjev, 6 kemikov, 61 inženjerjev, 205 knjigovodij, 821 korespondentov, 120 stenografinj, 1405 prodajalcev, 161 potnikov, 315 mojstrov in 1509 strokovnih delavcev. Začudenje vzbuja, da je doslej Rumunom uspelo zamenjati le majhno število židovskih nameščencev; zdi se, da primanjkuje dobrega rumunskega pomladka. Dijaki, ki so nedavno končali industrijsko šolo v Bukarešti, so n. pr. brez izjeme prosili vsi za državno službo, namesto da bi iskali zaposlenja v zasebnih podjetjih.

Težkoče, ki jih ima Rumunija pri reševanju židovskega vprašanja, so podobne onim v drugih deželah jugovzhoda. Največji napredek med njimi pa je le napravila Rumunija. Vlada se bavi z načrtom organizacije delovne službe, kjer bodo zaposleni vsi Židje, dokler se ne najde možnost njihove izselitve. Predvsem bi jih zaposlili pri gradnji cest, melioraciji polj in gradnji delavskih naselij.

Počasneje se rešuje židovsko vprašanje v Bolgariji in Madžarski. Na Bolgarskem je določen rok za likvidacijo židovskih podjetij do konca letošnjega leta. Toda čeprav zakon predpisuje, da morajo židovski trgovci in industrijci svoja podjetja likvidirati in odstopiti delnice Bolgarom, vendar obstoji možnost fuzije z onimi podjetji, v katerih bolgarski kapital znaša več kakor 50%. Židovski problem je težko rešljiv tudi zaradi tega, ker v vseh jugovzhodnih državah razlikujejo med krščenimi in nekrščenimi Židi. Krščeni imajo posebne privilegije, ki gredo samo v Bolgarji za 1 do 2 milijarde levov letno v škodo države. To vprašanje ni dokončno rešeno niti v Rumuniji niti na Madžarskem.

G. Renaudi:

Njegova skrivnost

Jetniški zdravnik si nadene površnik in pravi strežniku, velikanu sivih las:

— No, Garritot... zdaj boste svobodni. Ne vem, kateri jetnik bo zavzel vaše mesto, vem pa, da ne bo vršil vestneje svoje dolžnosti kakor ste jo vi...

Doktor se nasmehne, potem pa še pristavi:

— V svobodi boste imeli dovolj prilike, razmišljati o svoji skrivnosti...

Garritot je baš odsedel desetletno ječo. Neko noč so zgrabili na havreškem nabrežju vsega oblitega s krvjo. Poleg njega sta ležala na kamenju, v katerega so butali morski valovi, klobuk in palica njegovega tovariša Julija Lesourda. Bil je obtožen, da ga je ubil in potem vrgel v morje. Deset let ječe — se je glasil sodni izrek. Garritot je sicer neprestano trdil, da je nedolžen, a bolest nad smrtjo njegove žene, ki je umrla nekaj dni potem, ko so ga zaprli, ga je tako potrla, da niso mogli od njega dobiti niti besedice zagovora. Kot jetnika so ga vedno stavili za vzor ostalim zločincem. Če pa mu je kdo omenil njegovo obsodbo, se je v hipu razgrel in dvignil prst: »Skrivnost... Premišljeval bom o njej, ko bom svoboden!...« Pazniki so se mu smejali, na tihem pa so ga imeli za malce prismojenega.

— Storil bom, kolikor mi bo mogoče, — odvrne spoštljivo zdravniku. — Gospod doktor je bil tako dober z menoj.

Vrsta zamreženih vrat se odpre pred njim. Še velika železna vrata deželne jetnišnice, in Garritot je prost. Pločniki glavnega mesta odmevajo pod trdimi koraki osvobojenčevimi.

Na kolodvoru mu povedo, da odpelje vlak v Pariz šele čez tri ure. Povešenih oči sede na klop in mrmra brezvezno v brk. Uradniki se nasmihajoč si spogledujejo.

V tretjem razredu se vozi vso noč v svitu medle zibajoče se stropne leščerbe. Ko izstopi na kolodvoru Saint Nazaire, so baš ugašali luči. Porajalo se je sivo jutro. Garritot se ponižno pomeša v gnečo železniških delavcev. V Amsterdamski ulici vstopi v malo kavarno in zahteva adresar. Dolgo časa lista v njem in si izpiše precejšnje število naslovov.

Ves ta dan in še naslednje dni bega po Parizu od enega stanovanja do drugega ter si beleži. Sempatja sede na klopico v parku in se zatopi v misli. Otroci, ki so prihajali po poti, so se s strahom ozirali v čudnega moža, ki govori sam s seboj. A ne strpi ga dolgo. Vstane in z begotnim korakom hiti naprej povešene glave kakor izgubljen pes, ki išče sled...

***

Lastnik bara Matisse v Opatijski ulici je bil majhen suhljat mož z dolgimi črnimi brki. Pečal se je predvsem s sprejemanjem stav na konjske dirke in je prodajal skrivoma absint in še slabšo pijačo. Glavni vir njegovega zaslužka pa so bila posojila, ki jih je dajal na kratke obroke.

Ko je to noč baš zapiral svojo krčmo in izganjal zaostale goste, pri čemer sta mu pomagala dva velika širokopleča dečaka, prihiti ves zasopljen mlad fantič, bled od razburjenja.

— Gospod Matisse... tisto, kar sem vam zastavil zadnjič, da ste mi posodili dve sto frankov, no, tisto ni bilo moje! Vzel sem iz predala svojega gospodarja, ki bi se imel vrniti šele čez štirinajst dni, a pride že jutri... Dejali ste mi takrat, da si lahko s temi dve franki pridobim pri dirkah celo premoženje... Zdaj vas prosim, gospod Matisse, vrnite mi tisto!...

— Imaš denar?

— Sedem in dvajset frankov mi manjka.

— Potem ni nič... Pojdi!

— Gospod Matisse, rotim vas! Plačal bom vse do vinarja... Vrnite mi, gospod Matisse, saj manjka le sedem in dvajset frankov... drugače vam prisegam, da skočim...

— Ne!

Nesrečnež ihteč izgine v temno ulico.

Oba dečaka se poslovita. »Lahko noč, gospod Matisse!« »Lahko noč!« Hišna vrata se s treskom zapro.

Gospodar zapre vsa vrata, potem pa se izteg ne, da ugasne veliko električno svetilko, ki visi nad pultom.

Ko se ozre, opazi nekega moža, sedečega pri mizi.

— Čujte, mar niste videli, da so že vsi odšli? Kaj...

Tujec privzdigne glavo. Krčmar se strese in stisne k zidu, iz mrtvaško bledih ustnic mu žvižgaje uhaja dih.

Mož za mizo iztegne roke na mizo kakor zver, ki se pripravlja, da skoči na svojo žrtev.

— Da, jaz sem... jaz, Garritot, ki te je prišel posetit! Ti, Lesourd, se nisi kaj izpremenil... Sicer pa, spoznal bi te že po besedah, s katerimi si pognal onega ubogega fantiča v obup... Le s težavo sem te zopet našel; prekrstil si se v Matissa in menil si, da si v tem koncu predmestja pač varen... Toda ni skrivnosti, ki bi je človek ne razkril. Evo me, prišel sem, da poravnam težak račun, ki je še med nama! Ne, le ostani mirno, kjer si; morda imaš v svojem predalu kje kak revolver, jaz pa nimam drugega kakor tale nož... Viš, le oglej si ga, tu na mizi je!

— Če hočeš denarja, Garritot...

— Vse, kar sem imel, sem imel shranjeno pri tebi. Precej je bilo, in mnogo sem potreboval, da spravim svojo ubogo bolno ženo v bolnico. Ti si mi ukradel vse in pobegnil z mojimi prihranki. Dobila sva se v Havru, na nabrežju sva se udarila, spodrsnilo ti je in padel si v morje, ne, nalašč si padel, da si mi ušel... Rekli so, da sem te ubil, in jaz nisem mogel dokazati, da to ni res... Moja uboga žena mi je umrla in nisem je več videl... Bil si toli brezsrčen, da si se zatajil... nisi hotel povedati, da še živiš. O, tebi je prijalo, da so me zaprli! Skrivnost je ostala nepojasnjena in tebi se je dobro godilo z mojim denarjem... Najbrž ti je bilo še žal, da me niso poslali pod giljotino...

Strašen molk nastane po teh besedah. Iz dalje se začuje zvonec cestne železnice. Težko sopeč izdavi Lesourd iz suhega grla:

— Garritot, pripravljen sem poravnati... Imam denar doma, čeprav ga je mnogo izposojenega. Štiri tisoč si mi izročil v shrambo, z obrestmi da torej sedem tisoč... Na jih...

— Prav tako! Daj sem! Hvala...

Garritot zgane počasi novčanice in jih spravi v notranji žep suknjiča.

— A to še ni vse, Lesourd! Skrivnost zahteva svoje... Ječa, veš, je strašna, neznosna. Preživel sem v njej deset let, pomisli! Prestal sem jo... In zdaj imam še nekaj zate: na!...

V Garritotovi roki se nekaj zasveti. Kakor blisk pade in se zasadi v Lesourdove prsi. Nesrečnež zaječi, zaman se skuša oprijeti za pult, in pade na tla med razbite steklenice. Usta se mu široko odpro in iz njih prihajajo grgrajoči glasovi umirajočega. Potem je v krčmi vse tiho.

Garritot odpre vežna vrata. Dva stražnika hitita mimo. Garritot ju pokliče.

— Gospoda, skrivnosti ni več. Bil sem vnaprej zaprt deset let, ker sem ubil Lesourda. Moj dolg človeški družbi je torej poplačan! Če pridem zopet pred porotnike, me ne morejo obsoditi... Noben dolg se ne plača dvakrat!

Zaupna posvetovalnica

Kupon za odgovor v »Zaupni posvetovalnici« dobite v nedeljski številki Jutra.

Turbina. Pridružujem se želji vaših roditeljev. Učenje je zmeraj koristno, izobrazba ni nikdar zadostna. Ker štejete komaj 18 let, vam eno leto učenja v abiturientskem tečaju ne bo škodilo. Vseeno boste mladi dokončali tehniko.

Menza. Zaradi vaše zadeve sem povprašal pri Mestnem prehranjevalnem uradu. Vlogo sem oddal g. načelniku tega oddelka, ki bo zadevo pravično uredil. Zato se čim prej osebno zglasite pri mestnem prehranjevalnem uradu v Mestnem domu na Krekovem trgu. Najprimernejši čas je dopoldne med 10. in 12. Pojdite naravnost k g. načelniku.

1. april. Vaš »trenutni« pa je lažje vrste fant. Kar mi pri njem ni všeč, je neiskrenost in nestanovitnost. Življenja še ne pozna. Če si boste zavihali rokave in ga resno obdelali, utegnete te mladostne napake izbiti iz njega. Primanjkuje mu odločnosti in nima ravnotežja.

Odposlano. Dvojno je možno. Da vas resnično ljubi ali da vas hoče zapustiti. Če bi ne bilo v njenem značaju nekoliko neodkritosrčnosti, bi bil uverjen, da je prvo res. Sicer pa je še zelo mlada, zato molčite in počakajte. Pustite, naj se stvar sama od sebe razvija in čez čas se bo izkazalo, ali vas ima rada ali ne, ker čas in molk naredita čudeže!

Osmošolka 13. Ste močno čustveni, strastni, nagonski in nekoliko sebični. Imate pa tudi vztrajnost, voljo (kadar ni govora o čustvenih zadevah), mnogo želje po uspehu in uveljavljenju. V poštev bi prišli: pravo, filozofija, agronomija.

Večna ljubezen. Zelo lepo je, da nočete zidati lastne sreče na nesrečo drugih. Srečni pa bi ne bili, tudi če bi začeli z njim razmerje. Razumem vas. Zdaj vam je hudo, ker vas je slabič zavedel, kmalu pa bo to čustvo prešlo. Še posebno, ker vas on ne ljubi in vas ni vreden. Takih slučajev je, žal, premnogo. Srečni bodite, da niste upropastili sebe in njegove družine. Pretrgajte vse stike. Kar sedaj doživljate, je samo navidezno; tudi vi ga ne ljubite. Prav kmalu boste resnično ljubili, ker ste mladi in pošteni. Niste nesrečni, kakor si sami predstavljate, temveč srečni, ker ste ostali pošteni, čeprav ste še neizkušeni. Takrat boste s ponosom gledali na sedanjo »skušnjavo«, ki ste jo premagali. Osrečite tistega, ki vas ljubi in je nesrečen, ker ga »ne marate«.

Mlada leta. Nezadovoljstvo s svojim obstoječim stanjem in sebičnost vam v veliki meri grenita življenje. Brzdajte svoja čustva in pazite, da se ne daste preslepiti po varljivi zunanjosti in ne padete v kak ekstrem, kar bi vam utegnilo škodovati.

Pišem samo, ker se mi je ponudila prilika odkritosrčno izpovedati svoja čustva in bo morda čital nekdo, ki me ne more razumeti, zato si tudi ne želim odgovora. Nesrečna sem in čeprav je tako malenkostno, kar si želim ne morem doseči ... — Ne razumem vas! Toda skušal vas bom razumeti, ko mi opišete vzroke, ki so vas v tako stanje pognali. Pa ne pozabite na pogoje!

Nada 22. Po tolikih in takih razočaranjih je povsem razumljivo, da si vroče želite osebe, ki bi z vami čutila, ki bi vas razumela in ki bi vam lajšala težke dni. Kljub vsemu pa ste ostali pošteni in odkritosrčni. Zato imate še vedno možnost doseči svoje cilje in vaš položaj ni obupen, ker ste mladi. Da je postal molčeč in nervozen, je v naših dneh naraven pojav. Ker ste zelo čustveni, vsako malenkost močno občutite. Ne žalostite se, zakaj vse se bo uredilo in dosegli boste, kar zaslužite.

Svitanje. Kar sem opazil v vašem še neizklesanem značaju, je odkritosrčnost. Kljub mladim letom pa že kar resno gledate okrog in ste vestni, pridni, dobri. Če boste taki ostali, se vam ne bo treba bati prihodnosti.

Bolna duša. Močno razvita čustva z ene in dobro poznavanje same sebe z druge strani, povrhu pa še zgrešena vzgoja, so vam zagrenili mlado življenje, tako da bi vam zagrenili mlado življenje, tako da bi iskrene želje po zboljšanju. Z vztrajnostjo in trdno voljo boste dosegli, kar želite, prerojenje, toda ne kar čez noč. Morali boste imeti potrpljenje. Predvsem bodite z vsakomer ljubeznivi in prijazni. Razumete, z vsakomer! Tudi če je z vami kdo neprijazen, se za to ne zmenite. Kmalu boste dobili prijateljico in prijatelja. Če bo vaš obraz nasmejan, se bo naenkrat vsa okolica smejala. Uspeh pa vam bo dal moči za dosego nadaljnjega.

Boko. Ste občutljivi in inteligentni, a še negotovi in šibki. Čeprav imate že mnoge življenjske izkušnje in bi lahko trdnega koraka nadaljevali svojo pot, vas marsikaj vrže z ravnotežja. Kakor ste v nekaterih ozirih skromni, tako ste v izvestnih silno častihlepni.

Panta rei. Imate nemirno umetniško dušo in lahko že sami marsikaj preudarite. Ste tudi odkritosrčni. Le posvetite se učenju jezikov, saj je to nekaj izredno lepega. Za pokilc pa se boste odločili po maturi.

Anka 32. Je čustvena, negotova, neuravnovešena in boječa. Življenje ni pustilo vidnih sledov v njenem značaju. Dobro srce ima. Sprememb ne bo več doživela.

Odločitev. Ker ste vi dobri, odkritosrčni, vestni in marljivi, ona pa nestalna, neodkritosrčna in še kaj, vas ni vredna in jo lahko mirne vesti pustite, kjer je, in se odločite za drugo, ki ima, upam, več lepih lastnosti, kakor prejšnja. Lahko pošljete še njen rokopis na ogled.

Samotni razkrinkovalec. Čut manjvrednosti pri vas ni upravičen. Nasprotno. Imate pa rahle živce, ki vam delajo tak prevrat. Ste pošteni, čustveni. Učenje nadaljujte. Življenje vam ne bo delalo več težav, ker ste, žal, že tako mladi spoznali ljudi. Za vas pridejo v poštev resna in poštena dekleta. Biti na svetu sam je res hudo, vendar je boljša samota, kakor pa slaba družba. Ni dvoma, da boste tudi vi dobili sebi primerno in vredno družbo.

Boža — 11. Pridno in vestno dekle ste, dregega o vašem značaju vam za enkrat nimam povedati. Pridno se učite do velike mature in potem se posvetite farmaciji.

Obupana. Moj mož močan posestnik že dve leti pijančuje in daje denar in različna darila neki ženščini. V družini pa skopari in nas zmerja, da ne delamo. Ali mi veste svetovati, kako naj si pomagam? — Poizkusite pri kaki vplivni osebi, da bi pozitivno vplivala nanj, če pa ne bo zaleglo, pojdite na sodišče, kjer bodo ukrenili potrebno, da bo postavljen pod kuratelo. Ni dvoma, da boste to dosegli, ko, kakor sami pravite, vsa vas obsoja njegovo početje.

Mirjana. Zaradi opisane zadeve se nikar ne razburjajte! Take stvari se dogajajo vsak dan in niso omembe vredne. Srečni bodite, da ste tiste ljudi spoznali tudi s senčne strani. Prišel bo dan, ko vas bo iskala in prosila odpuščanja. Rokopis izdaja energično in brezobzirno žensko. Zadeva vam je šla na živce zaradi bolezni. Po operaciji bo vse dobro.

Boža. Res je dekle površno in dobre vzgoje potrebno, vzrok temu pa moramo iskati v dejstvu, da je prezgodaj izgubila mater. Z druge strani je tudi položaj mačehe silno težaven. Pravijo, da materina beseda boža tudi kadar graja, pri mačehi pa za vzgojo prav potrebne besede sprejemamo sovražno. Dogovorite se z možem in skupno nastopajta, ker mlad človek je pouka potreben. Z njo bodite zmerom dobrohotni, prijazni in potrpežljivi. Ko doraste, mislim da bo to upoštevala in vam bo hvaležna. V bistvu ste vsi trije pošteni, le življenje je vsakega po svoje udarilo. Marsikaj pa je treba potrpeti, ker je v vsaki družini kaj počez.

Maj 1942. Razen sebičnosti vaš značaj ne vsebuje nikake druge omembe vredne napake. Z vestnostjo, vztrajnostjo in voljo boste tudi to napako odstranili in videl boste, kako velik uspeh ste dosegli!

Ura duhov na deželi. Ali mi veste povedati, kaj pomeni, da se je stenska ura o polnoči ustavila, čeprav je bila nekaj ur prej v redu navita in bi morala teči vsaj do večera naslednjega dne? — Pomirite se. Vaša ura se je o polnoči pokvarila.

Službo dobi

Frizersko pomočnico
mlajšo moč, takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 6998-1

Pridno dekle
za postrežnico sprejmem od 7. do 16. ure. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlado dekle«. 7003-1

Krojaško pomočnico
za damsko krojaško stroko sprejme salon »Dorca«, Tavčarjeva ulica 3-I. 7005-1

Spretno
blagajničarko in slaščičarja sprejmem za Ljubljano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj 4«. 7015-1

Službe išče

Beseda L —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Služkinja
pridna, poštena, vajena kuhe in vseh drugih del, bi rada menjala službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pridna«. 6993-2

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Šelak
naravni, beli in rjavi, naprodaj. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Šelak«. 6992-6

Moško blago
za obleko, predvojno, čisto volneno, angleško, ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7012-6

Športni voziček
dobro ohranjen, prodam. Čad, Vodovodna 44. 6988-6

Kovčeg (kabina)
usnjen, antik, zložljivo posteljo, ogledala, lestenec (krogla), opremo za eno sobo, prodam. — Koman Franja, Cankarjevo nabrežje 7-II. 7010-6

Vajenci (-ke)

Brivskega vajenca
sprejmem takoj. Krašovec Iv., Trstenjakova 2. 6999-44

Kupim

Steklenice
balone in pletenke kupujem. Dostaviti v skladišče k Figovcu. 6980-7

Stare gramofonske plošče
kupuje in plača najvišje dnevne cene samo »Everest«, Prešernova ul. 44. 6449-7

Kolesa

Moško kolo
predelano v tricikelj, zaradi selitve poceni prodam. Tovarniška 6. 6991-11

Prodam
skoro nov damsko kolo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7009-11

Nekaj rabljenih in novih tricikljev
različne velikosti, prvovrstne izdelave, s prima balon-gumo, naprodaj za zelo nizko ceno. — Specialna delavnica za tricikle Šušteršič, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), tel. 29-27. 7013-11

Še 4 nove triciklje
jeklene, ima na zalogi A. C. Gašperšič, Dobrunje. Na ogled: trgovina Praprotnik, Ljubljana, Poljanska c. 5. 7000-11

Pohištvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Otomano
in zasilno posteljo prodam. Vprašati: Stari trg 44-II., Pretnar. 6990-12

Nekaj lepih spalnic
rabljenih kredenc in posamezne komade pohištva proda: Trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 6995-12

Moderno spalnico
pleskano, novo, poceni proda »Oprava«, Mestni trg 17, prehod. Sprejemajo se naročila. 7006-12

Kapital

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Družabnika
za zelo dobro idoče podjetje s 60.000 do 70.000 liramI iščemo. Vrednost podjetja 250.000 lir. — Mesečni zaslužek do 6000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »100% sigurnost«. 7014-16

Lokali

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Lokal in stanovanje
skupno, obstoječe iz ene ali dveh sob, oddam. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stadion«. 7001-19

Posest

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Parcelo
center D. M. v Polju, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Neposredno«. 6986-20

Prodam
lepo vilo, dvostanovanjsko, z vrtom, na Povšetovi cesti 33a (Kodeljevo). Ponudbe na Josip Christof, tam, pritličje. 6989-20

Stanovanja

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prazno večjo sobo
ali enosobno stanovanje iščem za takoj ali s 1. junijem. Milica Djurkovič, Ob Ljubljanici 13.

Sobo odda

Opremljeno sobo
v podpritličju oddam takoj samo solidni osebi. Levstikova ulica 16. 6994-23

Opremljeni sobi
eno s strogo separiranim vhodom za enega gospoda in eno s posebnim vhodom za dva gospoda oddam s 1. junijem na Taboru 5-II., stan. 8. 7007-23

Opremljeno sobo
s strogo separiranim vhodom, oddam, Drenikova 31, Šiška, nasproti bivšega Sok. doma. 7011-23

Sobe išče

Opremljeno sobico
za Bežigradom ali v bližini, išče gospodična. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ves dan odsotna«. 7008-21a

Izgubljeno

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Zlato zapestnico
je izgubila dama v soboto 23. maja od Malgajeve do Keršiča. Pošten najditelj naj jo vrne v ogl. odd. Jutra. 7004-28

Zdravstvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Hormonska »FLORIDA«
porcelan krema z vitamini ustreza največjim zahtevam za nego lepote in zdravja. V lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. 6501-60

INSERIRAJ

CEDESI IMPIANTO FORZA MOTRICE E LUCE, composto di DUE MOTORI DIESEL HP 10/II cad., Dinamo Puleggie ecc. — Rivolgersi:

NAPRODAJ CENTRALA NA MOTORNI POGON IN RAZSVETLJAVO, sestoječa iz dveh Dieselovih motorjev, vsak po 10/II HP, dinamo jermenice itd. Oglasite se:

FALEGNAMERIA GUAZZOTTI — ALESSANDRIA-CRISTO

Gospodinje, kupujte

Cepo

Pri uporabi CEPA vas stane 1 kg očiščene čebule samo 1.85 lire

ZAHVALA

Za vsa izkazana sočustvovanja in mnogobrojne izraze sožalja ob prebridki izgubi našega dobrega moža, očeta, gospoda

JOŽEFA ORAŽMA star.

se vsem iskreno zahvaljujemo. Prav posebno zahvalo pa smo dolžni preč. gospodu dr. Potočniku za tolažbo bolniku v težkih dneh bolezni in čč. sestram Karmeličankam za prošnje molitve, dalje gg. zdravnikom dr. Sterletu, dr. Perkotu in dr. Osolniku za požrtvovalno zdravljenje, g. šol. nadzorniku Janku Gradu in domačemu župniku preč. g. Mihi Jenku za poslovilna govora, vsem darovalcem vencev in cvetja, združenim moščanskim pevcem za ganljive žalostinke ter onim, ki so rajnkega obiskovali in tolažili v njegovi bolezni in ga spremili na njegovi zadnji poti. Naj bo vsem dobri Bog bogat plačnik. Maša zadušnica se bo brala v torek 2. junija v farni cerkvi sv. Družine, Moste.

LJUBLJANA, dne 27. maja 1942.

ŽALUJOČI OSTALI.

Rektor kr. univerze v Ljubljani in profesorski zbor teološke fakultete sporočata žalostno vest, da je dne 26. maja 1942 umrl gospod

dr. LAMBERT EHRLICH

REDNI PROFESOR IN VEČKRATNI DEKAN TEOLOŠKE FAKULTETE

Univerza bo ohranila trajen spomin članu profesorskega kolegija, zaslužnemu za njen razvoj in za znanost.

Pogreb se bo vršil v nedeljo 31. t. m. ob 16. uri z žal na pokopališče pri Sv. Križu.

E. Salgari: 66

Črni gusar

Roman

Zdaj se je gusar vrnil s svojega opazovališča.

»Vesta, da je otok že ves obdan od šalup?«

»Za temi skalami in trnjevimi mejami lahko kljubujemo oblegi, dokler ne pride Olonez!« je zaklical Carmaux.

»A štirideset mož je že izkrcanih!«

»To sicer ni malo, a jaz se zanesem na svoj niku! Bi hoteli stopiti z menoj, kapitan? Španci bodo potrebovali vsaj tri ure, da pridejo gor! Stiller naj ostane na straži!«

Spustila sta se po gozdnatem griču do višine sto petdesetih metrov nizdol, pri čemer sta splašila cele jate žlobudravih papig, in dospela do majhnega jezerca z neštetimi, lianam podobnimi ovijalkami. Carmaux je s svojo gusarsko sabljo nasekal kup teh rjavkastih bilk, ki jih venezuelski in gvanajski Indijanci imenujejo »niku«, ter jih povezal v snope. Drugega za drugim jeh je položil na kamen ob bregu in je z dolgo vejo tako krepko tolkel po njih, da je sok kapljal v vodo. Najprej se je voda skalila kakor mleko, nato je dobila lepo biserovinasto barvo, ki je takisto kmalu izginila. Nazadnje je bilo jezerce spet čisto, in nihče ni mogel slutiti, da skriva v sebi opojno, sicer ne opasno, a vendar kaj neprijetno snov.

Mahoma so se jele ribe divje premetavati in zvijati, kakor bi hotele od bolečin poskakati iz vode Carmaux je takoj porabil priliko in povečal svojo zalogo živil. Kapitanu je povedal, da je to pri Karibih običajni način ribolova.

Tedajci pa je počil strel. Carmaux je padel na tla in negibno obležal.

29. POGLAVJE
NASKOK NA VRH

Ko je kapitan začul strel, je mislil, da je njegov flibustir ustrelil po kaki živali. Poklical ga je z imenom. Rahel sik mu je odgovoril, kakor bi se oglašala kača. To ga je nekam osupnilo. Izza velikega simarubovca je previdno gledal na okrog.

Tedaj je opazil, da se trava nedaleč od njega rahlo giblje. Pritisnil je uho na tla in slišal nekakšno smukanje, ki ga je zemlja razločno prenašala.

Carmaux je previdno prilezel do njega. Izpustil ni bil ne puške ne rib.

»Te je zadelo?« ga je v skrbeh povprašal gusar.

»I kje! Bolj živ sem ko kdaj. A kam je izginil nepridiprav, ki je ustrelil po meni?«

Ker se ni nihče pokazal, sta spet jadrno splezala po strmem bregu navkreber. Eden izmed njiju je ves čas stopal zadenski, s puško namerjeno proti gozdu.

»Šele ponoči nas bodo naskočili! Ta čas si pripravimo jed. Nam ribe, njim svinčenke! Da vidimo, kdo bo bolje prebavljal!«

Komaj so imeli flibustirji prvi založaj v ustih, je z morske strani mogočno zagrmel strel iz topa. Druga krogla velikega kalibra je zadela skalni vrh nad njimi in se razpočila s strahovitim treskom.

»V prah nas hočejo zmleti in zmastiti kakor polže!« je vzkliknil Carmaux. »A če bo karavela streljala po nas, bomo tudi mi streljali po Špancih!«

»Ti je mar solnčarica opalila možgane?« je vprašal Stiller. »Kje pa imaš topove?«

»Skale bomo valili po bregu nizdol! Strm je tako, da nimajo kje obtičati!«

»Ta misel ni slaba! Razdelimo se!« je zdaj zaklical kapitan. »Vsak na svoje mesto! Pazite, da vas ne oplazi kak bombni drobec!«

Mornarji s karavele so skušali ta čas z dveh strani splezati po bregu na vrh.

Slišati je bilo, kako si v hosti z rezanjem ovijalk in korenin naporno krčijo pot. Eni so krenili po nekakšni soteski, drugi so ubrali pot okrog jezerca.

»Ustavimo najprej krdelo, ki nam ograža hrbet!« je velel gusar.

Na njegov mig sta zdaj flibustirja zavalila nekaj skal po bregu nizdol. Kakor plazovi so zgrmele v globino, podirale drevje in grmovje, ki jim je bilo na poti. Kmalu se je začulo od spodaj prestrašeno kričanje in pokanje pušk.

»Mislim, da imajo dovolj!« je zaklical Stiller, ki je s svojega mesta vse opazoval. »Vidim, kako jo že mnogi ubirajo nazaj in izginjajo pod drevjem! Drugi pa plezajo kvišku po stenah soteske!«

»Še en pozdrav jim pošljimo!«

In spet so zalomastile skale po bregu.

»Zdaj pa na one!«

»Če jih ni v tej vročini zažejalo in se niso napili iz jezerca, kapitan! V takem primeru jih prehudo kolje po trebuhih, da bi nas mogli naslegovati!«

Vsi trije so napeto prisluhnili v tisto stran. Nobenega glasu ni bilo slišati.

»Ali so se ustavili iz strahu pred uničujočim učinkom našega topništva, ali pa se tiho kakor kače plazijo proti nam!« je menil poveljnik.

Stiller, ki je stal na robu skale, se je potuhnil in ustrelil v gozd. Pok je dolgo odmeval pod drevjem. Toda nič se ni oglasilo. Zdaj so jeli streljati na vse strani, a niti to pot ni bilo odgovora.

»Tišina me vznemirja!« je rekel Carmaux.

Tudi gusarja je že skrbelo. Bal se je, da ne bi Španci pripravljali kakšne zasede.

»Upam, da nas ne čaka neprijetno presenečenje!«

»Tudi meni bi bila poštena praska s puškami ljubša!«

Tedajci pa se je Stiller zagrohotal s svoje skale: »Oni tam doli na bregu se vedejo, kakor bi bili znoreli! Vsi se grabijo za trebuhe!«

»Aha, niku je storil svojo dolžnost!« se je zasmejal Carmaux. »Pošljimo jim nekaj svinčenih kroglic, da se pomirijo!«

»Ne, pustite jih pri miru! Strelivo moramo prihraniti za odločilni trenutek! Razen tega ne gre ubijati ljudi, ki se ne morejo braniti!«

»Kapitan, ker je sovražnikov prvi naskok odbit, porabimo zatišje v to, da si napolnimo želodce! Zdaj imamo še želvo in ribe!«

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.